

# ”KOKO TALO MUSISOI YHDESSÄ”

Päiväkodin lauluhetkikansio

Hanna Ranta  
Opinnäytetyö, syksy 2017  
Diakonia-ammattikorkeakoulu  
Sosiaalialan koulutusohjelma  
Sosionomi (AMK) +  
lastentarhanopettajan  
virkakelpoisuus

## TIIVISTELMÄ

Ranta, Hanna. "Koko talo musisoi yhdessä" – Päiväkodin lauluhetkikansio. Helsinki, syksy 2017, 80s., 2 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK) – lastentarhanopettajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella valmiita pedagogisia lauluhetkiä sisältävä lauluhetkikansio eräälle Helsingin kaupungin päiväkodille. Pedagogisen lauluhetkikansion on tarkoitus olla varhaiskasvattajille työväline musiikkikasvatukseen toteuttamiseen. Opinnäytetyö oli kehittämispainotteinen produkti. Tavoitteena oli suunnitella laadukasta ja pedagogista musiikkikasvatusta varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Tavoitteena oli myös motivoita varhaiskasvattajia pitämään lauluhetkiä säännöllisesti sekä innostaa lapsia musisoimaan hyödyntäen erilaisia laululeikkejä, soittimia ja liikuntamuotoja.

Teoreettinen viitekehys rakentui musiikkiin ja musiikkikasvatukseen, joka on osa lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Musiikissa yhdistyy ilo, yhdessä tekeminen ja sen toteutuksessa vain mielikuvitus on rajana. Lapsen kiinnostus musiikkia kohtaan herää jo varhaisiällä, minkä vuoksi on tärkeää mahdollistaa lapselle monipuolisia musiikillisia kokemuksia jo pienestä pitäen. Musiikillisten kokemusten avulla lapsi muodostaa suhteensa musiikkiin. Musiikki on läsnä varhaiskasvatuksen arjessa päivittäin sen eri muodoissa, esimerkiksi lauluina, leikkeinä, lorutteluina ja riimittelyinä.

Opinnäytetyöhön kuului yhden lauluhetken toteutuskerta ja arviointi yhteistyöpäiväkodissa. Luluhetken osallistuneilta varhaiskasvattajilta kerättiin palaute. Palautelomakkeessa otettiin huomioon myös lasten osallisuus. Valmis kahdeksan valmista lauluhetkeä sisältävä pedagoginen lauluhetkikansio on toteutettu ennakkotietojen, palautekyselyn ja teoriatiedon avulla. Luluhetkikansio jää varhaiskasvattajien käyttöön paperi- sähköisenä versiona, jotta sitä on mahdollista täydentää ja muokata jatkossa lasten mielenkiinnon kohteiden mukaan.

Avainsanat: musiikkikasvatus, musiikki, varhaiskasvatus

## ABSTRACT

Hanna, Ranta. "Whole house sing together" – kindergartens songbook. Language: Finnish. Helsinki, Autumn 2017, 80p., 2 appendices. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services. Option in Social Services and Education. Degree: Bachelor of Social Services.

The purpose of this thesis was to plan ready pedagogic collection of song moments for a public kindergarten in Helsinki. The purpose for collection is to be a tool for early childhood educators for the implementation of musical education. Thesis is development-emphasized production, which aims to plan high-quality and pedagogic musical early childhood education which follow the principles of early childhood education plan. Another aim was to motivate educators to regularly have these song moments with children and inspire children to play instruments, sing and play with music.

Musical education is a part of comprehensive growth and development of a child. Music makes children do things collectively and brings joy to them. The initial interest to music already rouses in early years, so it's important to ensure the children's possibility to have varied musical experiences early on. Through those experiences children develop their association with music. In early childhood education, music is part of daily education through singing, playing and rhyme games.

In associate kindergarten, there was held one self-planned song moment, from which feedback was gathered from educators who took part in the moment. In feedback instructions, the form of the questions was emphasized so that children's feedback was paid attention as well, and in the planning phase of the product some information was gathered in advance from an educator from associated kindergarten. The feedback from children and educators was taken into account in the final version of the song moment collection. It can be said that goals which were set for this thesis and production were reached well, and that production will genuinely help to arrange musical education more regularly and easily in the company kindergarten. The collection is in both paper and file form, so that it is possible to be complemented and modified it in the future.

Key words: Musical education, music, early childhood education

# SISÄLLYS

1 JOHDANTO .....	6
2 MUSIIKKIKASVATUS .....	8
2.1 Musiikin merkitys .....	8
2.2 Pedagoginen musiikkikasvatus .....	9
2.3 Musiikkikasvatuksen työtavat .....	11
2.4 Alle kolmivuotiaiden musiikkikasvatus .....	12
2.5 Leikki-ikäisten musiikkikasvatus .....	14
3 MUSIIKKIKASVATUS PÄIVÄKODIN ARJESSA .....	16
3.1 Musiikkikasvatus päiväkodissa .....	16
3.2 Pedagogisen toiminnan suunnittelu päiväkodissa .....	17
3.3 Lasten osallisuus ja vertaisyhteisöt .....	19
3.4 Päiväkodin musiikkivälineistö .....	20
4 TYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET .....	21
5 LAULUHETKIKANSION KOKOAMINEN .....	22
5.1 Toimintaympäristön kuvaus .....	22
5.2 Suunnittelun lähtökohdat .....	23
5.3 Lauluhetkikansion rungon suunnittelu .....	25
5.4 Lauluhetkikansion toteutus .....	27
5.5 Lauluhetkikansion arviointi .....	29
6 PALAUTE .....	31
6.1 Palautelomake päiväkodin varhaiskasvattajille .....	31
6.2 Varhaiskasvattajien palaute .....	32
7 POHDINTA .....	35
7.1 Opinnäytetyön prosessi ja ammatillinen kasvu .....	35
7.2 Eettisyys ja luotettavuus .....	37
7.3 Johtopäätökset ja jatkokehitysideat .....	38

LÄHTEET.....	41
LIITE 1: Lauluhetkikansio.....	45
LIITE 2: Palautelomake.....	79

## 1 JOHDANTO

Vain paras on kyllin hyvää lapselle (Ruokonen 2012, 122).

Lapsen oikeuksien julistus on suomalaisen varhaiskasvatuksen perusta (Ruokonen 2012, 122). Varhaiskasvatusikäisellä tarkoitetaan alle kouluikäistä lasta, jolla on oikeus kunnan järjestämään päivähoitopaikkaan (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 89). Varhaiskasvatuslain (1973/26) mukaan varhaiskasvatusta toteutetaan päiväkodissa, perhepäivähoidossa sekä muuna varhaiskasvatuksena kuten kerhotoimintana. Varhaiskasvatuksen toteutuksesta valtakunnallisesti määrittelee Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet eli Vasu-asiakirja (Kalliala 2008, 28). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä. Tarkoituksena on mahdollistaa kaikille lapsille tasa-arvoisesti laadukasta ja yhdenvertaista varhaiskasvatusta. (Opetushallitus 2016, 8.)

Musiikkikasvatus on osa lapsen kokonaisvaltaista kasvua (Ruokonen 2009, 29). Varhaiskasvatuksen tarkoituksena on yhdistää lapsen hoito, kasvatus sekä kulttuuriset kokemukset (Ruokonen 2012, 122). Varhaiskasvatuksen musiikkikasvatuksen tavoitteena on luoda lapsille musiikillisia kokemuksia ja vahvistaa lasten suhdetta ja kiinnostusta musiikkiä kohtaan jo pienestä pitäen (Opetushallitus 2016, 42). Päiväkodin koko talon yhteisillä lauluhetkillä on tärkeä tehtävä luoda positiivinen ilmapiiri ja tukea yhteisöllisyyteen (Ruokonen 2009, 25).

Opinnäytetyö on tehty työelämälähtöisesti erääseen Helsingin kaupungin päiväkotiin. Työelämälähtöinen opinnäytetyö tukee opiskelijan ammatillista kasvua (Vilkkä & Airaksinen 2004, 17). Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella valmiita pedagogisia lauluhetkiä sisältävä lauluhetikansio-työväline koko talon yhteisille lauluhetkille (LIITE 1). Lauluhetikansio oli kehittämispainotteinen produkti, sillä yhteistyöpäiväkodissa ei ollut entuudestaan käytössä valmiita lauluhetkiä sisältävää laulukansiota.

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella lapsille laadukasta ja pedagogista musiikkikasvatusta, motivoida varhaiskasvattajia pitämään lauluhetkiä säännöllisesti sekä innostaa lapsia musisoimaan. Omien harjoittelukokemusteni perusteella olen huomannut, että usein pedagogisen toiminnan suunnitteluun käytävissä olevaa aikaa on vähän, minkä vuoksi valmiita lauluhetkiä sisältävälle lauluhetikansiolle työvälineenä on aito tarve.

## 2 MUSIIKKIKASVATUS

### 2.1 Musiikin merkitys

Musiikki on monella tavalla läsnä jokapäiväisessä elämässämme. Kun aamulla heräämme ja avaamme radion, alkaa kuulua musiikkia, joka ehkä herättää lapset. Jos tulemme autolla päivähoitopaikkaan, saattaa matkan aikana soida radio tai cd-soitin. (Tiusanen 2001, 179.)

Musiikki on läsnä lasten jokapäiväisessä elämässä lapsen omina ja muiden lauluina, soittamisena sekä mediasta kuultuna (Marjanen 2009, 387; Leppänen 2010, 11). Musiikki on aina oman aikakautensa taidetta, joka sisältää tarkoituksellisesti esittämistä, musisointia, improvisointia sekä tietoa (Tiusanen 2008, 169; Anttila & Juvonen 2002, 21). Musiikki ja sen eri elementit ovat olleet aina osa kulttuuria, jonka määrittelee aikansa ihminen. Kulttuurilla on tärkeä rooli lapsen oman ja kulttuurisen identiteetin muotoutumisessa (Opetushallitus 2016, 42; Ruokonen 2012, 122). Kulttuurin voidaan sanoa olevan aina läsnä ja se syntyy aina ihmisten toiminnan seurauksena. Kulttuuri on jatkuvassa vuorovaikutuksessa maiden sisällä ja eri maiden välillä. Musiikin kieli on yleismaailmallista, minkä vuoksi se leviää yli rajojen ja mahdollistaa vuorovaikutuksen musiikin avulla muiden maiden välillä. Musiikin avulla on mahdollista tutustua muihin kulttuureihin sekä samalla lisätä suvaitsevaisuutta ihmisten välillä (Karppinen, Puurula & Ruokonen 2001, 122.).

Musiikilla on tärkeä tehtävä perinnetiedon säilyttämisessä ja siirtämisessä sukupolvelta toiselle (Hongisto-Åberg, Piironen & Mäkinen 1994, 19). Perinnelauluista esimerkiksi Hämähäkki-laulua lauletaan vieläkin monissa päiväkodeissa aktiivisesti. Suomalaiseen kulttuuriperinteeseen liittyvät myös vahvasti erilaiset juhlapyhät ja niihin liittyvät laulut näkyvät myös vahvasti varhaiskasvatuksen musiikkikasvatuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. (Karppinen ym. 2001, 235.)



Musiikki, kuten monet muutkin asiat muodostuvat erilaisista osatekijöistä, jotka yhdessä muodostavat musiikin kokonaisrakenteen ja järjestelmän. Musiikki on kokonaisuus, mutta silti sen osatekijät voidaan jaotella aineksiin, joista se koostuu. Musiikilla on aina alku ja loppu, joihin liittyy musiikin sisältö ja kesto. Kuu- loelämys on olennainen osa musiikkia, ja sen kautta musiikkia aistitaan värähte- lyiden avulla. Musiikkiin tarvitaan aina myös musiikillinen ääni tai ääniä, jotka soivat tietyllä sävelkorkeudella. Jokaisella äänellä on oma soitinvärinsä, eli ää- nen kuulee, kun se ylittää tietyn voimakkuuskynnyksen. Äänen dynamiikka voi vaihdella hiljaisesta todella kovalle, ja tämä vaihtelu muokkaa musiikin tunnel- maa ja jaksottaa musiikkia. Musiikin harmonia syntyy samanaikaisesti soivista äänistä, jotka yhdessä muodostavat kokonaisuuden. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 22–23, 31.)

Rytmi on musiikin perusta, joka voi säilyä samana tai muuttua musiikin aikana. Rytmikasvatusta on mahdollista oppia musiikkiliikunnassa, loruissa, runoissa ja soittamisessa. Musiikin rytmin avulla lapsi oppii kehittämään omaa rytmitajua, jolla on merkitystä esimerkiksi luku- ja kirjoitustaidon oppimisessa. Musiikin tempo määrittää aina sen, millä nopeudella musiikki etenee. Musiikin tempo voi vaihdella, jolloin puhutaan agogiikasta eli kiihtyvän ja hidastuvan tempon vaihte- lusta. Tempo vaihtelee jokaisella ihmisellä, tämän vuoksi myös jokaisen lapsen oma luontainen tempo vaihtelee ja se on otettava huomioon. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 23, 25,28.) Nämä kaikki osatekijät luovat mahdollisuuden kokea mu- siikkia kokonaisvaltaisesti (Ruokonen 2012, 123).

## 2.2 Pedagoginen musiikkikasvatus

Varhaiskasvatuslain (580/2015) mukaan lapsella on oikeus leikkiin, liikkumi- seen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön liittyvään pedagogiseen toimintaan sekä myönteisiin oppimiskokemuksiin. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka on tietoista lasten oppimisen sekä hyvinvoinnin tukemista, mikä näkyy arjen toiminnassa, oppimisympäristöissä sekä lasten leikissä. Näiden toteutumisesta määritellään paikallisissa sekä lapsen omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa varhaishais- kasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti. (Opetushallitus 2016, 15, 20.)

Siellä, missä on musiikkia, täytyy olla myös kommunikaatiota. Jokaisella maalla on oma kansallinen musiikkielämä, joka ilmenee musiikkikasvatuksena, esitetävänä musiikkitaiteena ja musiikkikirjallisuutena. Musiikkikasvatuksesta Suomessa vastaa varhaiskasvatus, kouluopetus sekä erilaiset musiikkilaitokset ja sitä toteutetaan yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa. (Hongisto-Åberg, Piironen & Mäkinen 1994, 19.)

Varhaiskasvatuksen tarjoaman musiikkikasvatuksen tarkoituksena on mahdollistaa lapsille musiikillisia elämyksiä, tietoja, valmiuksia sekä virikkeitä elinikäisen musiikkiharrastuksen löytämiseen (Ruokonen 2012, 127). Lapsen musiikillisen mielenkiinnon herättäminen on tärkeää, sillä lapsi oppii helpoiten sen, mikä on hänelle mielekästä, merkittävää sekä mielenkiintoista. Opetuksen sekä oppimisympäristön tulisi olla sellainen, joka rohkaisee lasta oppimaan yksilönä sekä ryhmässä. (Marjanen 2009, 393.) Musiikkikasvatuksen myötä lapsen musiikkikorva, musiikillinen muisti ja sekä rytmitaju kehittyvät (Tiusanen 2008, 171).

Varhaiskasvatus koostuu kuudesta eri sisältöalueesta, joista yksi on esteettinen orientaatio, johon musiikkikasvatus kuuluu. Esteettinen orientaatio on laaja käsite, ja siihen kuuluvat myös draama, kuvallinen ilmaisu, kädentaidot ja lastenkirjallisuus, joihin kaikkiin on mahdollista yhdistää musiikkia. (Järvinen ym. 2009, 130–131.) Esteettisen orientaation avulla lapsi pystyy kehittämään mielikuvitustaan, mielikuvavarastoaan ja taitoa tehdä esteettisiä valintoja. Sen avulla lapsi oppii havainnoimaan kauniita ääniä ja melodioita sekä soittimia ja niiden eri muotoja. Konsertit ja lauluhetket mahdollistavat lapselle esteettisiä elämyksiä. (Karppinen ym. 2001, 134.) Musiikkikasvatus luo mahdollisuuden lapsen kulttuuriselle kokemukselle hoidon ja kasvatuksen keskellä (Ruokonen 2012, 122).

Leikillä, liikkumisella ja muilla esteettiseen orientaatioon liittyvillä ilmaisumuodoilla on tärkeä merkitys lapsen musiikillisen ilmaisun ja kokemusmaailman rakentumisessa ja sen rikastumisessa, sillä pienen lapsen musiikillinen oppiminen on pitkä prosessi (Ruokonen 2012, 123). Leikillä on suuri merkitys, kun toteutetaan musiikkikasvatusta varhaiskasvatusikäisille. Musiikkileikin toimintamuotoja ovat kuuntelu, laulaminen, soittaminen, liikkuminen, kuvallinen ilmaisu, draamal-

linen ilmaisu ja kädentaidot. (Karppinen ym. 2001, 134–135.) Varhaiskasvattajan tehtävä on tuoda musiikki mukaan leikkihetkiin innostavasti ja lapsilähtöisesti. Lapsi saa leikkiessään musiikillisia oivalluksia, joilla on suuri merkitys musiikin oppimisessa. Tärkeää on kuitenkin myös aikuisen läsnäolo ja varhaiskasvattajan lapselle antama palaute toiminnasta. (Ruokonen 2012, 126).

Tietoisella ja tavoitteellisella varhaisiän musiikkikasvatuksella vahvistetaan lapsen emotionaalista, kognitiivista, sosiaalista ja motorista kehitystä. Musiikilla on myös suuri vaikutus lapsen luovuuden ja itseilmaisun kehittymisessä. (Ruokonen 2012, 127.) Musiikin avulla lapsi voi ilmaista ja purkaa tunteitaan esimerkiksi liikkumalla tai maalaamalla musiikin kuuntelun yhteydessä.

### 2.3 Musiikkikasvatuksen työtavat

Musisoiminen on keino oppia musiikkia. Musisoinnin eri menetelmiä ovat kuuntelu, laulu, liikunta ja soitto. (Ruokonen 2001, 127.) Kuuntelemalla, laulamalla ja soittamalla lapsen kiinnostus musiikkia kohtaan syntyy (Tiusanen 2008, 171). Kuuntelemista voidaan pitää musiikkikasvatuksen lähtökohtana (Ruokonen 2012, 127). Kuunteleminen edellyttää tietoista toimintaa, jossa on keskittyttävä, ja jossa on sen myötä mahdollisuus tehdä havaintoja sekä erilaisia valintoja. Kuuntelemisen avulla on mahdollista kuulla ympärillä olevia ääniä, tunnistaa tuttuja lauluja melodian avulla sekä kuunnella eri instrumenttien sointivärejä. Muusiikin kuuntelemisessa on tärkeää oppia myös kuuntelemaan hiljaisuutta. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 86, 91.) Varhaiskasvattajalla on tärkeä rooli mahdollistaa lapsille mahdollisimman erilaisia ja monipuolisia kuunteluharjoituksia.

Laulaminen on luontainen tapa ilmaista itseään, ja laulamalla kuka tahansa voi opetella kuuntelemaan ja käyttämään omaa ääntänsä. Laulaminen luo monia positiivisia seurauksia; se rentouttaa, virkistää, luo tunnelmaa ja yhdistää ihmisiä. Musiikin äidinkieli opitaan laulamalla. (Ruokonen 2012, 127.) Varhaiskasvattajan tehtävänä on rohkaista ja innostaa lapsia oman äänen löytämiseen sekä erilaisten äänenkäyttötapojen kokeilemiseen. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 86, 106).

Soittamisen harjoittelu alkaa lapsen omaa kehoa hyödyntäen. Oman kehonsoittimien avulla on mahdollista harjoitella taputuksia, tömistyksiä, naputuksia sekä koputuksia. Rytmisoittimien käyttäminen tukee lapsen hienomotoriikan ja koordinaatiokyvyn kehittymistä. Soittimilla soittaminen aloitetaan aina perus rytmeistä ja vähitellen lisätään mukaan erilaisia dynamiikan vaihteluita sekä musiikin tempon eri vaihteluita. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 87.)

Musiikkiliikunta on yksi musiikkikasvatuksen työtavoista, joka pitää sisällään laulamisen, kuuntelun, kehon liikkeitä ja oman mielikuvituksen käyttämisen. Lapselle luonnolliset tavat toimia ovat liikkuminen ja leikkiminen. Musiikkiliikunnan tavoitteena on kehittää lapsen rytmitajua, kuuntelu- ja keskittymiskykyä, reaktio- ja koordinaatiokykyä, kontakti- ja kommunikointikykyä sekä liikunnallisia valmiuksia. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 157.) Musiikkiliikunnassa musiikki ja liike muodostavat kokonaisuuden, jonka avulla lapsi oppii musiikkia. Musiikkiliikunnassa käytetään omaa kehoa työvälineenä, joka aistii ja sisäistää musiikin. Liikunnan avulla on mahdollista ilmaista musiikin sanomaa yksilöllisesti. Lapsi on luontaisesti utelias ja tutustuu ympärillä olevaan maailmaan kokeilemalla ja matkimalla. Musiikkiliikunnan avulla lapsi voi käsitellä erilaisia tunteita laulujen ja leikkien avulla. (Juntunen 2010, 11.)

Musiikkikasvatusta on mahdollista yhdistää moniin taiteen ja kasvatuksen osa-alueisiin kuten, kuten kuvataiteeseen, näyttämötaiteeseen, kielelliseen ilmaisuun, luontokasvatukseen sekä vieraisiin kieliin (Marjanen 2009, 393). Musiikkikasvatusta on myös mahdollista tuoda musiikkileikkien, musiikkisatujen, orkesterileikkien, piirileikkien sekä lauluihin liittyvien roolileikkien avulla päiväkodin arkeen (Ruokonen 2009).

#### 2.4 Alle kolmivuotiaiden musiikkikasvatus

Lapsi kuulee jo äidin vatsassa ollessaan musiikkia, joten voidaan sanoa, että lasten esteettinen musiikkikasvatus alkaa jo tuona aikana (Tiusanen 2001, 184). Alle kolmivuotiaana koetut musiikilliset hetket ja musiikkikasvatus luovat perustan lapsen elinikäiselle musiikilliselle kasvuprosessille (Ruokonen 2001, 123).

Alle kolmivuotiaiden musiikkikasvatuksessa korostuu erityisesti laulu, kehtolaulu, marssi ja tanssi (Tiusanen 2008, 181). Kasvattajalla on tärkeä merkitys alle kolmivuotiaiden musiikkikasvatuksessa mahdollistaa lapselle musiikillisia kokemuksia, jonka myötä lapsi oppii niitä myös itse tuottamaan (Ruokonen 2000, 81).

Alle kolmivuotiaiden kanssa käytettävän musiikkimateriaalin tulee olla mahdollisimman yksinkertaisia. Hyödyntämällä äänen eri tasoja on mahdollista saada pienet lapset herkistymään musiikille. Isossa ryhmässä laulaminen ei pääsääntöisesti sovi pienille lapsille, koska pienet lapset laulavat omien kokemustensa pohjalta (Ruokonen 2000, 80). Ryhmälaulaminen luo mahdollisuuden oppia mallintamalla, jolloin pienet voivat ottaa vertaisistaan mallia. Vertaiset ovat niitä, jotka ovat suunnilleen samalla tasolla sosiaalisessa, kognitiivisessa tai emotionaalisessa kehityksessä, mutta eivät välttämättä ole täysin saman ikäisiä kuin lapsi itse (Salmivalli 2005, 15). Koko talon yhteiset lauluhetket mahdollistavat alle kolmivuotiaille lapsille tavan oppia katsomalla ja kuuntelemalla, miten vanhemmat lapset ja kasvattajat tekevät ja toimivat sekä tuottaen itse fraaseja kuuluisista äänistä (Rantala 1999, 41).

Lapsen mielikuvitus kehittyy leikin ja laulun avulla, minkä vuoksi tärkeää olisi yhdistää laulua lasten leikkihetkiin. Pienten lasten laulu on tilannesidonnaista ja liittyy olennaisesti toiminnallisuuteen (Ruokonen 2000, 80). Alle kolmevuotiaat tarvitsevat paljon lyhytkestoista toistoa oppiakseen. Erilaisten kuvien ja hahmojen apuna käyttäminen tukee pienten lasten oppimista. (Tiusanen 2001, 184, 190–191.) Musiikkiliikunnan avulla on mahdollista opetella jo alle kolmevuotiaiden kanssa eri rytmejä liikkumalla eri tavoin kuten marssien, juosten, hyppien tai keinuen. Rytmisoittamista on mahdollista harjoitella ensin omalla keholla ja sen jälkeen hyödyntäen erilaisia rytmisoittimia. (Ruokonen 2009, 25.)

Lapsi oppii kokonaisvaltaisesti eli holistisesti. Opetustuokioiden ovat vain yksi tapa oppia ja lapset oppivat myös olemalla aktiivisesti mukana arjen toiminnassa. Aktiivisina toimijoina lapset saavat kokemuksia ja elämyksiä olemalla vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Alle kolmivuotiailla lapsilla korostuu spontaani laulaminen, joka sisältää aluksi yksittäisiä tavuja sisältäviä hyräilyjä, mutta

kehittyä tästä lapsen oppiessa uusia sanoja (Ahonen 2004, 85). Laulaminen on yhteydessä lapsen puheenkehitykseen. Varhaiskasvattaja voi hyödyntää laulua siirtymä- ja pukeutumistilanteissa, joissa musiikilla saattaa olla rauhoittava ja keskittymään auttava vaikutus pieniin lapsiin. (Ruokonen 2000, 79.) Musiikkikasvatuksella on arkea helpottava rooli päiväkodin arjessa, kun sitä muistetaan käyttää aktiivisesti työvälineenä.

## 2.5 Leikki-ikäisten musiikkikasvatus

Musiikkikasvatus on luontaisesti osa leikki-ikäisten lasten päivää. Alle 3-vuotiaana koetut musiikilliset kokemukset ja musiikkikasvatus ovat läsnä ja kertaautuvat leikki-ikäisten lasten musiikkikasvatuksessa. (Ruokonen 2001, 123.) Musiikkikasvatus on kokonaisvaltaista lapsen kehitystä tukevaa, jolloin lapsen oma kehitysvaihe vaikuttaa siihen, millaista musiikkimateriaalia lapsen on mahdollista käsitellä missäkin kehitysvaiheessa. Tarvitaan varhaiskasvattajalta herkkyyttä tunnistaa lapsen sen hetkinen kehitystaso. Leikki-ikäisten lasten musiikkikasvatuksessa on mahdollista suosia ryhmässä musisointia luoden lapsille onnistumisen kokemuksia. Leikki-ikäisten kanssa voi harjoitella laulamista piirissä tai ketjussa kulkien (Ruokonen 2009, 25). Musiikkiliikunnan avulla voi harjoittaa myös lapsen motoriikkaa ja koordinaatiota samanaikaisesti. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 75.)

Leikki-ikäinen osaa kontrolloida omaa ääntänsä sekä oppii erottamaan vasta-kohtapareja, kuten korkea-matala sekä nopea-hidas. Ympäristöllä on suuri vaikutus lapsen laulutaitojen kehityksessä. Lapsi, jolle kotona lauletaan paljon, oppii helpommin uusia lauluja, muistaa ulkoa laulujen sanoja sekä keksii niitä myös itse. Leikki-ikäinen oppii toistamaan lyhyitä tuttuja lauluja kokonaisuutena (Ruokonen 2009, 25). Laulua tulisi harjoitella yksin sekä ryhmässä. Laulun rinnalla tulee käyttää säestystä ja laulua tulee harjoitella myös ilman säestystä. Leikki-ikäisten kanssa laulua voi harjoitella laulamalla eri tavoin, kuten esimerkiksi voimakkaasti, hiljaa tai hitaasti, sillä leikki-ikäinen ymmärtää kappaleiden yleisen rakenteen (Hongisto-Åberg ym. 1994, 72; Rantala 1999, 41). Leikki-

ikäisille soveltuvat spontaanit ja suunnitellut lauluhetket ryhmässä (Ruokonen 2001, 126).

Leikki-ikäisten musiikkikasvatuksessa on mahdollista hyödyntää tarkemmin musiikin aktiivista kuuntelua sekä harjoitella erittelemään siitä eri instrumentteja. Erilaisia rytmisoittimia on mahdollista käyttää hyväksi kaikurytmejä harjoitellessa varhaiskasvattajan esimerkistä. (Ruokonen 2001, 126.)

### 3 MUSIIKKIKASVATUS PÄIVÄKODIN ARJESSA

#### 3.1 Musiikkikasvatus päiväkodissa

Varhaiskasvatuksen musiikillisen ilmaisun tavoitteena on tuottaa lapsille musiikillisia kokemuksia sekä vahvistaa lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin (Opetushallitus 2016, 42).

Musiikkikasvatus on tärkeä osa päiväkodin päivittäistä arkea (Ruokonen 2001, 123). Päiväkoti on kodin lisäksi keskeisin musiikillinen ympäristö, jossa lapsi saa varhaisiän musiikkikasvatusta (Ruokonen 2000, 73). Musiikkikasvatus vaatii onnistuakseen saumatonta yhteistyötä kasvattajien, vanhempien ja lasten välillä (Ruokonen, Rusanen & Välimäki 2009, 5). Musiikkikasvatus koostuu sanoista; musiikki ja kasvattaja. Sanojen järjestyksellä on tässä tilanteessa merkitystä, koska aina ensin on musiikki ja seuraavaksi tulee kasvattaja. (Huhtanen & Hirvonen 2013, 38.) Musiikkikasvatuksen tulee olla jatkuvaa vuorovaikutusta kasvattajan ja lapsen välillä. Musiikkikasvatus voi toteutua päiväkodin arjessa suunniteltuina musiikkituokiona tai spontaanisti arjen keskellä. Molemmissa tapauksissa tilanteisiin sisältyy tärkeitä musiikillisiä aineksia sekä tilanteet ovat myös yhtä tärkeitä musiikkikasvatuksen kannalta. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 17, 172.) Päiväkodissa järjestettävässä musiikkikasvatuksessa on mahdollista hyödyntää lasten eri taustoja ja tietoja rikkautena sekä jokainen lapsi voi musisoida omien taitojensa mukaan (Marjanen 2009, 385).

Musiikki on läsnä päiväkodissa päivittäin sen eri muodoissa, esimerkiksi lauluna, leikkeinä, lorutteluina ja riimitteilyinä. Lauluja ja loruja on mahdollista käyttää esimerkiksi siirtymätilanteissa ja pukeutumistilanteissa, jos se koetaan tilanteessa rauhoittavaksi elementiksi. Luonnolliset musiikkitilanteet aktivoivat erityisesti lapsia omaan musiikilliseen ilmaisuun, sillä ne vähentävät lapsen suoriutumispaineita, kun ne tapahtuvat luonnollisesti lämmihenkeisessä vuorovaikutustilanteessa (Ruokonen 2012, 123).



Musiikkikasvatus näkyy vahvasti päiväkodin arjessa erilaisten päiväkodin juhlien, kuten esimerkiksi kevät- ja joulujuhlan, järjestämisessä. Usein esimerkiksi kevätjuhlassa järjestettävän esityksen harjoittelu vie useita musiikkihetkiä. Tärkeää olisi muistaa, että kauden aikana harjoitellut tutut laulut ja leikit soveltuvat myös käytettäväksi eri juhlien ohjelmistoina. Juhlissa olevaa yleisöä tulee myös osallistaa mahdollisuuksien mukaan esityksiin. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 181).

### 3.2 Pedagogisen toiminnan suunnittelu päiväkodissa

Varhaiskasvatus on opetuksen, kasvatuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus. Suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus ovat pedagogisen toiminnan kaksi lähtökohtaa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on luoda lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet sekä toiminnan tulisi olla lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa. (Opetushallitus 2016, 8, 16.)

Varhaiskasvatuksen toimintaympäristöissä toimintaa suunnitellaan etukäteen tulevalle toimintakaudelle varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti koko päiväkodin kanssa yhteisesti. Nämä kokoukset antavat eväät ryhmäkohtaiselle suunnittelulle, joka on kasvatustoiminnan ydin. Ryhmän toimintaa suunnitellaan viikkopalavereissa yhteisesti oman ryhmän tiimin kanssa. Ennalta suunniteltu päivärytmi tukee myös kausisuunnittelua. (Helenius & Korhonen 2008, 184–185.) Kausisuunnittelu voi olla viikko-, kuukausi-, lukukausi- tai pidemmän ajanjakson suunnittelua. Toimintasuunnittelu pitää sisällään yhtenäisiä toimintajaksoja sekä yksittäisiä musiikkituokioita. Asetetut kausikohtaiset tavoitteet ohjaavat toiminnan toteutumista. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 173–174).

Varhaiskasvatuslain (20515/580) mukaan lastentarhanopettajalla on pedagoginen vastuu ryhmän toiminnan suunnittelusta, toiminnan suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden toteutumisesta sekä toiminnan arvioinnista ja kehittämisestä. Lastentarhanopettaja suunnittelee ja toteuttaa toimintaa yhdessä lastenhoitajien sekä muun varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa. Pedagogiikka on läsnä varhaiskasvatuksen jokapäiväisessä toiminnassa ja sen organisoinnissa. Se

tulee osaksi jo päivittäisten toimintojen suunnittelua, kuten työvuorojen järjestämistä, jotta kasvattajia on tarpeeksi paikalla, kun on toiminta-aika. (Mikkola & Nivalainen 2009, 25–26.)

Pedagoginen toiminta voidaan jaotella kolmeen eri vaiheeseen; suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Suunnittelu mielletään usein konkreettiseksi lasten toiminnan suunnitteluksi, mutta se on myös työn tekemisen henkinen kehikko, jonka avulla voidaan ohjata ja ennakoida työyhteisön toimintaa asetettujen tavoitteiden suuntaan. Jokainen varhaiskasvatusyksikkö toteuttaa suunnittelua omien resurssien ja tapojen mukaan. Suunnittelu mahdollistaa yhteisiä toimintatapoja, mutta se vaatii myös muutosten arviointia onnistuakseen. Usein suunnittelu näkyy varhaiskasvatuksessa tuokio-, viikko-, kuukausi-, ja vuosisuunnitelmissa. Varhaispedagogiikka syntyy, kun työyhteisö suunnittelee omaa työtänsä ja työnsä tuloksena syntyvää toimintaa. Varhaispedagogiikka on tavoitteellista, kasvatuksellista sekä opetuksellista toimintaa. (Karila 2001, 274–276.)

Pedagogisen toiminnan lähtökohtana voidaan pitää taitoa ymmärtää lapsuuden merkitys sekä tietämys lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta. Jokainen lapsi tulee nähdä yksilönä. Leikki on tärkeä osa varhaiskasvatusikäisten oppimista ja sen kautta lapset oppivat uusia taitoja ja omaksuvat tietoa. Leikki motivoi ja se tuottaa lapselle mielihyvää. (Opetushallitus 2016, 18–20.) Leikin avulla lapsi kohtaa ja ymmärtää ympärillään olevan maailman (Mikkola & Nivalainen 2009, 53). Leikin tärkeyden ymmärtäminen on tärkeä osa pedagogisen toiminnan suunnittelua ja toteutusta.

Musiikkikasvatuksen suunnittelu varhaiskasvatuksessa edellyttää varhaiskasvattajalta lapsen eri kehitysvaiheiden tuntemista. Tärkeää on myös muistaa, että jokainen lapsi on yksilö, jolloin ikä ja kehitystaso eivät välttämättä aina vastaa toisiaan. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 38.) Musiikkikasvatuksen suunnittelu antaa varhaiskasvattajalle mahdollisuuden olla luova sekä käyttää rohkeasti mielikuvitusta (Ruokonen 2001, 136).

### 3.3 Lasten osallisuus ja vertaisyhteisöt

Kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämään vaikuttaviin asioihin ovat lasten oikeuksia. Nämä kaksi ovat demokratian keskeisiä periaatteita, joita kunnioitetaan myös varhaiskasvatuksessa. Jo varhaisiällä tuetaan lapsen osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kannustetaan oma-aloitteisuuteen. Varhaiskasvattajalla on tärkeä tehtävä luoda päiväkodin arjessa ilmapiiri, jossa lapsi uskaltaa ilmaista omia mielipiteitään ja toiveitaan. Varhaiskasvattajan tulee kerätä lapsesta tietoa hyödyntäen lapsen havainnointia, leikkiä, haastattelua sekä yhteistyötä vanhempien kanssa. Jotta lapsen osallisuus toteutuisi päiväkodin arjessa, tarvitaan varhaiskasvattajalta taitoa osata hyödyntää saatu tieto ja tuoda se osaksi toimintaa. (Opetushallitus 2017, 24.) Lasten osallisuus ja kuulluksi tuleminen on osa varhaiskasvatuksen toiminnan vaatimuksia ja pedagogiikkaa (Roos 2015, 17).

Omaan kulttuuriperintöön, taiteeseen ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen tukee lasten osaamista myös monilukutaidon sekä osallistamisen ja vaikuttamisen osa-alueilla (Opetushallitus 2017, 37). Lasten osallisuus on tärkeä osa musiikkikasvatuksen suunnittelua, toteutusta ja arviointia, jolloin lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa toimintaan ja kokea toiminta sen myötä merkitykselliseksi (Karppinen ym. 2001, 136). Tärkeää olisi hyödyntää aina lapsien sen hetken mielenkiinnonkohteita ja ottaa lapsia mukaan musiikkikasvatuksen suunnitteluun, sillä lapsi oppii parhaiten, kun toiminta on hänelle mielekästä ja kiinnostavaa. Musiikkihetken jälkeen olisi myös tärkeä arvioida yhdessä, miten musiikkihetki lasten mielestä onnistui. Arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kuvina hymynaamaa ja surunaamaa tai peukkuäänestystä, jossa laitetaan sormi ylöspäin tai sormi alaspäin.

Päiväkodin vertaisyhteisöissä lapset saavat kokemuksia siitä mitä yhteisön jäsenyys on sekä siitä millainen on yhteisöön kuulumisen tunne. Vertaissuhteilla on monia tärkeitä vaikutuksia ja niiden avulla lapsi voi oppia itsestään, toisistaan ja sosiaalisesta maailmasta. Yhteisön jäsenenä lapsi oppii erilaisia taitoja, käytänteitä ja ohjaavat toinen toisensa oppimista ja toimintaa. (Koivula 2010, 27, 31.) Päiväkodin koko talon yhteisillä lauluhetkillä on tärkeä tehtävä olla luo-

massa positiivinen ilmapiiri ja tukea lapsia ja varhaiskasvattajia yhteisöllisyyteen, jossa jokaisella on mahdollisuus oppia toisiltaan (Ruokonen 2009, 25).

### 3.4 Päiväkodin musiikkivälineistö

Varhaiskasvatuksessa järjestettävään laadukkaaseen musiikkikasvatukseen tarvitaan innokas varhaiskasvattaja, riittävät tilat sekä välineistö. Musiikkikasvatuksessa on aina kuitenkin tilanteen niin vaatiessa mahdollista hyödyntää pelkkää laulua ja ihmisen omaa kehoa. (Ruokonen 2001, 139–140.) Hyvin varustellun päiväkodin musiikkivälineistöön tulisi kuulua säestyssoittimina piano, kannel ja kitara. Lapsien musiikkivälineistöön tulisi varata kanteleita, laattasoittimia, kalvosoittimia sekä rytmisoittimia. Rytmisoittimia tulisi olla erilaisia eri soitinväreillä, kuten rytmikapuloita tuomaan puun ääniä sekä triangeleita tuomaan metallisia ääniä. Kalvosoittimina olisi hyvä olla erilaisia rumpuja, kuten kehärumpu sekä bongot. Äänimaisemien luomisen apuna toimii sadeputki tai merirumpu (Ruokonen 2009, 27). Lasten kanssa on myös mahdollista itse suunnitella ja toteuttaa erilaisia soittimia, joita voi hyödyntää musiikkikasvatuksessa. (Ruokonen 2012, 128.)

Musiikkikasvatuksessa hyödynnettävä materiaali voi olla todella monipuolista. Musiikkiliikunnan järjestäminen vaatii riittävän ison turvallisen tilan sekä erilaisia apuvälineitä, kuten palloja, huiveja, hernepusseja, vanteita, naruja sekä kankaita. Musiikkimaalausta toteutettaessa tarvitaan kuvallisen ilmaisun välineitä, kuten maaleja, paperia sekä siveltimiä. Laululeikissä on mahdollista käyttää tehosteena puvustoa sekä lavastusrekvisiittaa. (Ruokonen 2001, 140.)

#### 4 TYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on suunnitella valmiita pedagogisia lauluhetkiä sisältävä lauluhetikansio yhteistyöpäiväkodille. Tarkoituksena on antaa varhaiskasvattajille musiikkikasvatukseen toteuttamiseen uusi työväline, jota varhaiskasvattajat voivat hyödyntää päiväkodin koko talon yhteisissä lauluhetkissä sekä myös pienemmässä ryhmässä. Luluhetikansio sisältää kahdeksan pedagogisesti suunniteltua valmista lauluhetkeä eri teemoja hyödyntäen. Tärkeää on, että varhaiskasvattajat voivat muokata laulukansiota myös tulevaisuudessa, minkä vuoksi se on varhaiskasvattajilla käytössä sekä kansiona että sähköisenä versiona.

##### Opinnäytetyön tavoitteet

- Suunnitella lapsille laadukasta ja pedagogista musiikkikasvatusta varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti.
- Motivoida varhaiskasvattajia pitämään lauluhetkiä säännöllisesti
- Innostaa lapsia musisoimaan hyödyntäen monipuolisesti erilaisia leikkejä, soittimia ja liikuntamuotoja suunnitelluissa lauluhetkissä.

## 5 LAULUHETKIKANSION KOKOAMINEN

### 5.1 Toimintaympäristön kuvaus

Työelämän yhteistyökumppanini on eräs Helsingin kaupungin päiväkoti, jossa on neljä lapsiryhmää. Päiväkoti on avattu vuonna 2004. Päiväkodissa on lapsia 70 ja lapsien ikäjakauma on alle yksivuotiaasta viisivuotiaaseen. Lapset on jaettu ryhmiin iän perusteella. Päiväkodissa työskentelee neljä lastentarhanopettajaa, kahdeksan lastenhoitajaa sekä keittiötyöntekijä. Päiväkodin tiloihin ryhmätilojen lisäksi kuuluvat ateljee sekä jumppasali. Jumppasalissa on käytössä monipuoliset liikuntavälineet. Päiväkodin käytävälle on rakennettu erilaisia leikki- paikkoja, kuten autoleikki ja nukkekotileikki. (Nerg 2016.)

Päiväkodissa toteutettavalle varhaiskasvatukselle ovat pohjana arvot, jotka on laadittu yhdessä lasten vanhempien kanssa. Päiväkodin arvoja ovat turvallisuus, elämän kunnioittaminen ja ammattitaito. Päiväkodin toiminta-ajatuksena on kohdata lapset kunnioittavasti ja kannustavasti sekä opettaa lapsia arvostamaan elinympäristöä. Kasvatuskumppanuus ja tasa-arvoinen yhteistyö ovat osana jokapäiväistä varhaiskasvatusta. Toiminnassa hyödynnetään luontoa, retkeilyä ja liikuntaa. (Nerg 2016.)

Päiväkoti ei ole musiikkipainotteinen. Musiikkikasvatusta toteutetaan päivittäin ryhmissä, ja ryhmät järjestävät viikoittain ryhmäkohtaisia omia lauluhetkiä eri teemoja hyödyntäen. Musiikkia käytetään arjessa erilaisissa siirtymätilanteissa, unihetkellä sekä spontaanisti arjen keskellä. Kerran kuukaudessa kaikki ryhmät osallistuvat koko talon yhteiselle lauluhetkelle. Päiväkoti osallistuu alueella yhteisesti järjestettäviin musiikkitapahtumiin aktiivisesti sekä tilaa musiikkiesityksiä päiväkodille. (Nerg 2016.)

## 5.2 Suunnittelun lähtökohdat

Aloitin opinnäytetyöni suunnittelun helmikuussa 2016, kun tapasin yhteistyöpäiväkodin työntekijöitä aiheen valitsemisen merkeissä. Kartoitin työntekijöiden tarpeita opinnäytetyön aiheeksi. Aiheeksi valikoitui ”Koko talo musisoi yhdessä”-pedagoginen lauluhetikansio, jota käytetään koko talon yhteisissä lauluhetkissä. Aihe valikoitui työelämälähtöisesti ja lähdin työstämään opinnäytetyötä syksyllä 2016 tutustumalla kehittämispainotteisen produktin rakenteeseen ja toteutukseen. Perehdyin aluksi aiheen teoreettisiin lähtökohtiin, ennen kuin aloitin itse lauluhetikansioproduktin (LIITE1) suunnittelemisen.

Lähtökohtana lauluhetken suunnittelulle on aina osallistuvien lasten ikä ja lapsiryhmän koko. Mikäli lauluhetkeen osallistuu eri-ikäisiä lapsia, tulisi kaikki lapset ottaa huomioon tasa-arvoisesti. (Paasolainen 2011, 19.) Luluhetken suunnittelussa tulee huomioida ennakkotiedot ja aiemmat kokemukset lapsiryhmästä, jolle toimintaa suunnitellaan. Lasten taidot tulisi myös mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon suunnittelussa. Haastattelin yhteistyöpäiväkodin yhteyshenkilöä yhteisistä lauluhetkistä, joita he ovat pitäneet päiväkodissa jo aiemminkin noin kolmen viikon välein. Luluhetken suunnittelun ja ohjaamisen vastuu on kiertänyt vuoron perään jokaisessa päiväkodin ryhmässä. Selvitin osallistuvien lasten ikäjakauman, osallistujamäärän sekä toimintaympäristön, jossa lauluhetkiä pidetään.

Luluhetken suunnittelussa on tärkeä myös ottaa huomioon käytettävissä oleva aika ja toimintaympäristö (Paasolainen 2011, 19). Päiväkodin pienryhmän jokapäiväisen musiikkitoiminnan kesto on yleensä 10-30 minuuttia kerrallaan. Isomman ryhmän, jonka musiikkitoimintaa järjestetään pari kertaa kuukaudessa, toiminnan kesto voi olla 30-45 minuuttia. Toimintaympäristö musiikkihetkessä tulisi olla riittävän suuri, ja tilassa on oltava hyvä akustiikka, valaistus, ilmanvaihto, lämpö ja viihtyvyys. Käytettävät oheismateriaalit tulisi olla lähellä, jotta ne on helppo ottaa käyttöön, kun niitä tarvitaan. Ehjät ja asianmukaiset soittimet mahdollistavat laadukkaan musiikkihetken. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 176, 183.) Luluhetkien toimintaympäristö on yhteistyöpäiväkodin jumppasali, jossa

on tilaa liikkua sekä hyödynnettävät välineet lähellä kuten piano. Lauluhetkien keston pituudeksi suunnittelin 30 minuuttia.

Lauluhetken suunnittelussa tärkeää on nimetä tavoite, perusteellisesti pohdittu käsitys toiminnan merkityksestä. Tärkeää on miettiä, mikä on toiminnan tavoite lapsille sekä ryhmänohjaajalle itselleen. (Marttila 2014, 7.) Tavoitteiden asettaminen ohjaa toimintaa toteutushetkellä, mutta myös auttaa myöhemmässä vaiheessa toiminnan arviointia. Tavoitteita on mahdollista asettaa lapsikohtaisesti, tuokiokohtaisesti tai asettamalla kausikohtainen tavoite, mikäli on kyseessä pitkäkestoisempi toiminta (Marjanen 2009, 390). Päädyin asettamaan suunnitelmalleni lauluhetkikansiolle kolme tavoitetta, joiden toteutumista arvioin opinnäytetyöni pohdintaosuudessa.

Lauluhetkillä tulisi käyttää monipuolisesti erilaisia toimintamuotoja. Toimintamuotoja ovat esimerkiksi liikkuminen, laulaminen, musiikin kuunteleminen sekä soittaminen keho- ja rytmisoittimilla. Lapsien keskittyminen ja vireystaso pysyvät yllä koko lauluhetken ajan, kun erilaiset toimintamuodot vuorottelevat. (Paasolainen 2011, 19.) Hyödynsin suunnittelemissani lauluhetkissä monipuolisesti erilaisia toimintamuotoja, dramatisointia sekä erilaisia soittimia.

Sisällölliset orientaatiot tulisi ottaa huomioon monipuolisesti toimintaa suunnitellessa. Sisällölliset orientaatiot ovat toiminnan kehys, joiden avulla on mahdollista ottaa huomioon lapsen tapa ymmärtää maailmaa. Orientaatiot eivät ole yksittäisiä oppiaineita, vaan niitä on tarkoitus käyttää yhdessä täydentämässä toinen toisiaan. (Järvinen ym.2009, 132, 136.) Otin sisällölliset orientaatiot huomioon suunnitellessani lauluhetkien teemoja sekä sisältöä. Suunnittelin kahdeksan eri teemaa, jotka ovat kesä, syksy, talvi, kevät, ammatit, eläimet, kulkuneuvot sekä matka maailman ympäri. Olen suunnitellut lauluhetkille valmiin rungon, joka perustuu teoreettisiin lähtökohtiin sekä omiin kokemuksiini varhaiskasvatuksen toimintaympäristöissä. Runko on samanlainen jokaisella lauluhetkellä, mikä tukee lasten oppimista.



### 5.3 Lauluhetkikansion rungon suunnittelu

Lauluhetkiä suunniteltaessa olisi tärkeää, että lauluhetken aloitus tulisi olla selkeä. Se voi olla tuttu aloituslaulu tai osallistujien läpikäyminen. Aloituksen tulisi herättää lasten huomio ja saada lapset tuntemaan olonsa tervetulleiksi. Pienessä ryhmässä voidaan hyödyntää erilaisia nimilauluja, jossa jokaisen osallistujan nimi sanotaan ääneen. Päiväkodin yhteisillä lauluhetkillä voidaan jokaisen lapsen nimen läpikäymisen sijaan hyödyntää ryhmien nimien läpikäymistä ohjatulla tavalla. (Paasolainen 2011, 19.) Aloituslaulun sijasta paikalla olevat ryhmät käydään läpi niin, että vuorollaan jokainen ryhmä saa hurrata, kun lauluhetkeä ohjaava varhaiskasvattaja sanoo ryhmien nimet vuoron perään. Tällä tavalla toivotetaan kaikki ryhmät tervetulleiksi lauluhetkeen ja jokainen ryhmä saa yksilöllisen huomion.

Lauluhetken rungon voi suunnitella esimerkiksi teeman mukaisesti tai käyttämällä esimerkiksi maskottia, jonka avulla tuokio voi edetä. Maskotille voi keksiä nimen ja tarinan ja sen avulla voi käsitellä myös lapsille tuttuja tuntemuksia, kuten esimerkiksi jännitystä ja iloa. Päädyin valitsemaan lauluhetkien maskotiksi Niilo-nallen, joka tulee olemaan osa kaikkia lauluhetkiä ja jää päiväkodin käyttöön tuleviin lauluhetkiin. Maskotti luo punaisen langan jokaiselle lauluhetkelle ja sen avulla on mahdollista käsitellä lauluhetken mukana tulevia tunteita kuten jännitystä ja innostusta. Maskottia voi siis alussa jännittää tulla kaikkien lapsien eteen, mutta lauluhetken lopussa se on jo todella innostunut, kun on päässyt laulamaan yhdessä lasten kanssa.

Jokaiselle lauluhetkelle tulisi ottaa mukaan uusia sekä lapsille vanhoja tuttuja lauluja. Parhaiten lapsi oppii uutta silloin kun keskittymiskyky on hyvä, ja tämän vuoksi musiikkihetken alkuun kannattaa sijoittaa uusia opeteltavia lauluja, leikkejä ja loruja. Pienten lasten oppimista tukee parhaiten se, mitä enemmän musiikkihetkellä on jo entuudestaan tuttuja materiaaleja. (Paasolainen 2011, 19-20.) Valitsin jokaiselle lauluhetkelle 3-5 teeman mukaista laulua, joista laulut joiden uskoin olevan lapsille tuttuja, sijoitin lauluhetken loppuun. Uudet ja keskittymistä vaativat laulut sijoitin musiikkihetken alkuun. Etenkin lapsille uutena tuleviin lauluihin on hyvä lisätä mukaan rekvisiittia, joka innostaa lapsia sekä aut-

taa oppimaan. Kuvien käyttäminen laulujen yhteydessä tukee erityisesti pienten lasten oppimista (Tiusanen 2008,190).

Liikunta on tärkeä osa musiikkihetkeä ja sitä kannattaa ottaa mukaan musiikkihetken puolessavälissä, sillä se auttaa lapsia jaksamaan keskittymään, kun on mahdollisuus purkaa välissä energiaa. Aina ei tarvitse liikkua koko tilassa, vaan liikunta voidaan suorittaa myös omalla paikalla, etenkin jos musiikkihetkeen osallistuu paljon lapsia. Soittimet ovat tärkeä osa musiikkihetkeä ja niiden avulla on mahdollista osallistaa ja rauhoittaa lapsia liikuntaosuuden jälkeen. (Paasonen 2011, 20.) Lauluhetken keskivaiheeseen olen sijoittanut leikit, joissa lapset pääsevät liikkumaan joko omilla paikoillaan tai koko tilassa. Osaan lauluhetkistä olen valinnut mukaan myös erilaisia soittimia, jotka toimivat liikuntaosuuden jälkeen rauhoittavana elementtinä.

Lauluhetkessä on tärkeä kerrata läpikäytyjä lauluja, leikkejä tai loruja. Kertaus voi tapahtua musiikkihetken lopussa tai osa lauluista kannattaa ottaa muutaman kerran putkeen heti, jotta ne jäävät lasten mieleen. (Paasonen 2011, 20.) Tämän vuoksi laulujen, leikkien ja lorujen määrässä kannattaa ottaa huomioon, että aikaa jää myös asioiden toistamiseen. Lasten osallisuuden lisäämiseksi olisi tärkeää jättää aikaa myös lasten toiveille. Olen huomionut, että jokaisessa lauluhetkessä on myös aika yhdelle lasten toivelaululle, jonka ei tarvitse välttämättä liittyä aina lauluhetken teemaan. Lauluhetken ohjaaja voi pyytää lapsia nostamaan käden ylös, mikäli heillä on ehdottaa laulua.

Musiikkihetken lopetus tulisi olla aina selkeä käyttämällä toistuvaa loppulaulua tai lorua (Paasonen 2011, 20). Lopetuksessa on myös tärkeä varata aikaa kiittämiseksi yhteisestä musiikkihetkestä molemminpuolisesti (Hongisto-Åberg 1994, 178). Suunnittelemani lauluhetket loppuvat aina samaan lopetuslauluun, joka tulee lapsille tutuksi ja tukee lauluhetken selkeää lopetusta. Lapsilta olisi myös tärkeä kerätä palautetta lauluhetken loppuun ja saadun palautteen avulla kehittää tulevia lauluhetkiä. Tämä tukee lapsien osallisuutta, kun heidän mielipiteitään kysytään ja pidetään tärkeinä.

Teorioiden ja omien kokemusten myötä suunnittelin rungon koko talon yhteisille lauluhetkille, joissa jokaisella kerralla toistuu tuttu aloitus ja lopetus. Välissä on teemojen mukaisia lauluja sekä joka kerta uusi lasten toivelaulu. Kansioista on mahdollista tulostaa muille varhaiskasvattajille laulujen sanat. Luluhetkien kesto on 30 minuuttia, mutta mikäli tilanne vaatii voi kesto olla lyhyempikin. Kansio sisältää kahdeksan valmista lauluhetkeä, joiden teemat ovat kesä, talvi, kevät, syksy, eläimet, kulkuneuvot, ammatit sekä matka maailman ympäri.

Luluhetken runko muodostui seuraavaksi

- Luluhetken maskotin esittely/tervehdys
- Aloitus (ryhmien läpikäyminen, lapset saavat hurrata oman ryhmän kohdalla)
- 3-5 osallistavaa laulua lauluhetken teemaan liittyen
- Lasten toivelaulu
- Lopetus (lopetuslaulu)



KUVIO 1. Luluhetken runko.

#### 5.4 Luluhetkikansion toteutus

Ohjasin keväällä 2017 yhden suunnittelemani lauluhetken yhteistyöpäiväkodilla sekä keräsin siitä varhaiskasvattajilta kirjallisen palautteen (LIITE2). Päiväkodin lapsien vanhempia oli informoitu pitämästäni lauluhetkestä suullisesti sekä jokaisen ryhmän ulko-ovessa olevalla info-lapulla. Päädyin kysymään palautetta varhaiskasvattajilta, koska ohjaamaani lauluhetkeen osallistui lapsia noin 60 ja palautteen kysyminen suoraan lapsilta olisi ollut melko haastavaa lauluhetken loppuksi.

Saamani palaute ohjaamastani lauluhetkestä oli monipuolista sekä antoi paljon ideoita lopullisen lauluhetikansion kokoamiseen, mikä oli palautekyselyn tarkoitus. Itse kiinnitin myös huomiota samoihin asioihin ohjaamassani lauluhetkessä kuin mitä palautteissa oli mainittu. Koin, että lapset jaksoivat keskittyä hyvin ja lauluhetken pituus 30 minuuttia oli juuri sopiva, sillä lauluhetkeen osallistui niin monta ryhmää samanaikaisesti. Varhaiskasvattajia lauluhetkellä oli itseni lisäksi seitsemän ja lapsia noin 60.

Kaikki talon ryhmät saapuivat lauluhetkeen omien varhaiskasvattajien kanssa ja istuutuivat ryhminä valmiiksi asetetuille penkeille. Aloitin lauluhetken esittelemällä itseni sekä sen mitä tulemme tekemään. Seuraavaksi kävimme paikalla olevat ryhmät läpi niin, että jokainen ryhmä sai hurrata vuorollaan. Lasten kanssa työskennellessä on tärkeää muistaa, että kun kaikki ei välttämättä mene suunnitellusti, niin täytyy olla valmis muuttamaan suunnitelmia nopeastikin. Unohdin aluksi esitellä tuomani Niilo-nalle- maskotin, mutta esittelin sen luontevasti muutaman laulun jälkeen.

Lauluhetken aikana havainnoin, mitkä laulut olivat selkeästi lapsille tuttuja ja mitkä vähän tuntemattomampia. Kertasimme säkeistöjä niissä lauluissa, jotka olivat lapsille selkeästi uusia. Lasten toivelaulu oli ohjaamallani kerralla joululaulu, vaikka oli jo tammikuun loppu. Toteutin lasten toiveen ja lauloimme laulun, joka selkeästi oli lapsille tuttu ja mieleinen. Lopetin lauluhetken loppulauluun, joka oli selvästi monelle lapselle tuttu. Kiitin lauluhetkestä lapsia ja varhaiskasvattajia sekä jaoin osallistuneille varhaiskasvattajille palautekyselylomakkeen.

Lopullinen lauluhetikansio on koottu haastattelusta saatujen ennakkotietojen, teorialiedon, omien kokemusteni ja ohjaamani testikerran palautteen avulla lopulliseen muotoonsa. Erityisesti pieniltä lapsilta suoraan palautteen kysyminen voi olla vaikeaa. Otin varhaiskasvattajien palautelomakkeessa huomioon myös lasten osallisuuden, sillä se tukee lasten mahdollisuutta vaikuttaa omassa yhteisössään (Marjanen, Ahonen & Majoinen 2013, 47). Sain lasten mielipiteet ja toiveet hyvin esille varhaiskasvattajille suunnatun palautelomakkeen avulla.

Lauluhetkikansio alkaa saatekirjeellä työntekijöille, jossa kerrotaan kansion sisällöstä ja sen käytöstä. Seuraavaksi on Niilonen esittely ja maskotin roolin esittely. Saatekirjeen jälkeen on kahdeksan valmiiksi suunniteltua pedagogista lauluhetkeä. Lauluhetkikansion loppuun on koottu lähteet, joista laulut on kansioon valittu.

### 5.5 Lauluhetkikansion arviointi

Suunnitteluvaiheessa asetetut toiminnan tavoitteet motivoivat toiminnan toteuttajaa ja helpottavat toteutuneen toiminnan arviointia (Hongisto-Åberg ym. 1994, 172). Olen arvioinut ja reflektoinut omaa toimintaani koko opinnäytetyön prosessin ajan. Opinnäytetyöprosessini käynnistyi helmikuussa 2016, jolloin kävin sopimassa työelämän yhteistyökumppanini kanssa opinnäytetyön aiheen. Arviointi on keino, jonka avulla toimintaa on mahdollista kehittää. Pidetyin musiikkihetken jälkeen olisi tärkeää kirjata ylös ne asiat jotka eivät toteutuneet ja asiat mitä niiden tilalla tehtiin. Tärkeää olisi kirjata ylös myös ne toimintatavat, jotka toimivat ja ne mitkä kaipaavat vielä harjoitusta. Näin jää dokumentoitua tietoa, johon voi myöhemmin palata uuden musiikkihetken suunnitteluvaiheessa. (Paasolainen 2011, 24.).

Kirjasin itselleni ylös muistiinpanot ohjaamastani lauluhetkestä, mitkä asiat toimivat sekä mitkä eivät. Keräsin myös kirjallisen palautteen mukana olleilta varhaiskasvattajilta (LIITE 2). Laulukansion suunnittelusta ja toteutuksesta olisin saanut vielä enemmän irti, mikäli olisin varhaiskasvattajilta saadun palautteen pohjalta käynyt ohjaamassa vielä toisen lauluhetken, mutta siihen ei ollut mahdollisuutta aikataulullisista syistä. Olisin voinut saada toisesta ohjaamastani lauluhetkestä vielä lisää uusia ideoita kansion suunnitteluun ja toteutukseen niin lapsilta kuin varhaiskasvattajilta.

Lauluhetkikansion suunnittelua olisi myös tukenut, jos olisin suunnitellut lauluhetkikansion tutulle päiväkodille. Tämä olisi auttanut ja helpottanut lauluhetkikansion sisällön valitsemista, kun olisin tiennyt mitä lauluja lasten kanssa on laulettu enemmän ja mitkä eivät ole niin tuttuja, sekä mitkä ovat lasten mielen-

kiinnon kohteita tällä hetkellä. Palautekyselyn kysymyksiä olisin myös voinut kohdistaa enemmän tuokion sisältöön, koska sain palautetta myös omasta ohjauksestani. Lauluhetkikansion suunnittelua olisi kuitenkin tukenut enemmän palaute lauluhetken sisällöstä ja rakenteesta. Palaute ohjauksestani tukee kuitenkin omaa ammatillista kasvuani, ja hyödynnän saamaani palautetta nykyisessä työssäni lastentarhanopettajana.

Arvioin ja pohdin koko opinnäytetyöprosessiani sekä suunnittelemaani produktia pohdinta-osuudessani. Pyydän opinnäytetyön prosessin jälkeen palautetta yhteistyöpäiväkodilta myös valmiista kirjallisesta työstä sekä suunnittelemastani lauluhetkikansiosta, kun varhaiskasvattajat ovat ehtineet käyttää lauluhetkikansiota päiväkodin arjessa. Opinnäytetyöstä saatu palaute tukee omaa ammatillista kasvuani.

## 6 PALAUTE

### 6.1 Palautelomake päiväkodin varhaiskasvattajille

Olin tiedottanut päiväkodin varhaiskasvattajia etukäteen suullisesti sekä sähköpostilla, että tulisin keräämään kirjallisen palautteen pitämästäni lauluhetkestä (LIITE 2). Palautekyselylomakkeen jaoin kaikille lauluhetkelle osallistuneille varhaiskasvattajille lauluhetken päätyttyä. Osallistujia oli seitsemän.

Palautekysely on mahdollista toteuttaa verkko- tai paperilomakkeella. Paperilomakkeiden tallentaminen vie aikaa ja saattaa aiheuttaa virheitä. (Vehkalahti 2014, 48.) Päädyin toteuttamaan palautekyselyn paperiversiona, koska palautekyselyn vastaajamäärä ei ollut kovin iso ja kysymyksiä oli vain kolme kappaletta, mikä pienentää mahdollista virhemarginaalia. Tärkeää on myös testata käytettävää lomaketta etukäteen, erityisesti kohderyhmään kuuluvat henkilöt sopivat testaamiseen. Testaaminen tuo esille mahdolliset turhat kysymykset, kysymysten ymmärrettävyyden ja mahdolliset puutteet. (Vehkalahti 2014, 48.) Testasin lomakkeen toimivuutta eräällä päiväkodissa työskentelevällä lastentarhanopettajalla. Saadun palautteen avulla muodostin lopulliset kysymykset palautelomakkeeseen. Kirjoitin palautelomakkeen alkuun saatekirjeen, jossa kerroin oman nimeni ja taustani, miksi pyydän palautetta ja mihin käytän palautetta. Hyvin toteutettu saatekirje motivoi vastaajaa vastaamaan kyselyyn (Vehkalahti 2014, 48).

Palautekyselyn osiot voivat olla suljettuja tai avoimia. Suljetussa osiossa vastausvaihtoehdot määritellään valmiiksi, jolloin on tärkeää, että vastausvaihtoehdot on asetettu niin, että ne poissulkevat toisensa. Avoimessa osiossa vastaaja saa kirjoittaa itse vapaamuotoisesti vastaukset. (Vehkalahti 2014, 24.) Toteutin palautekyselyni osiot avovastauksina, sillä koin, että avokysymysten avulla on mahdollista saada enemmän informaatiota suunnittelemaistani ja toteuttamastani lauluhetkestä kuin suljetuilla osioilla. Suunnittelin ja muodostin palautelomakkeen kysymykset siten, että saisin kysymysten avulla mahdollisimman paljon informaatiota siitä, mikä oli kyseisen päiväkodin varhaiskasvattajien mielestä

toimivaa ja mikä ei. Halusin, että päiväkodin varhaiskasvattajien ääni tulisi kuuluviin, jotta suunnittelemani produktista tulisi heille mahdollisimman hyödyllinen. Pidin tärkeänä palautekyselyssä ottaa huomioon myös lasten ääni, jotta lasten osallisuus toteutuisi. Palautekyselyn vastausaika oli yksi viikko, ja tiukan vastausaikataulun vuoksi päädyin valitsemaan lomakkeeseen vain kolme avokysymystä.

Palautekyselylomakkeen kysymykset olivat:

- Mitä mieltä olit lauluhetkestä?
- Mitä kehittäisit lauluhetkessä?
- Saitko palautetta lapsilta lauluhetkestä, jos niin mitä?

## 6.2 Varhaiskasvattajien palaute

Ohjaamalleni lauluhetkelle osallistui seitsemän varhaiskasvattajaa. Palautelomakkeita sain täytettyinä kuusi kappaletta takaisin, joista yksi lomake oli täytetty yhteisesti kahden varhaiskasvattajan toimesta. Palautelomakkeet sisälsivät pääasiassa kehuja, mutta myös kehitysideoita, joiden avulla olen pyrkinyt suunnittelemaan lopullisen lauluhetkikansion. Monessa palautekyselyn vastauksessa korostui positiivisena asiana lauluhetken toimiva kokonaisuus sekä lapsille tutut laulut.

Sopivan mittainen. Hyvä kun oli tuttuja lauluja mukana. (H5)

Lauluhetkessä oli selkeästi alku ja loppu. Alussa kaikki ryhmät nimettiin ja sai huomionsa. (H1)

Sopivan pituinen tuokio, myös pienet jaksoivat keskittyä. (H3)

Tutuja lauluja lapsille. (H6)

Niilo-nalle oli hyvä idea ja muisto lapsille. (H1)

Ajankohtaisesti hyvin valitut laulut (talvi). (H4)



Yksi palautelomakkeen kysymyksistä oli, saivatko varhaiskasvattajat jälkikäteen palautetta lapsilta, koska pidin tärkeänä kuulla lasten ajatuksia ja mielipiteitä lauluhetkestä. Tämä tukee lasten osallisuutta ja vaikuttamisen mahdollisuuksia, kun lasten mielipiteet otetaan huomioon jo laulukansiota suunniteltaessa. Sain muutamassa lomakkeessa palautetta siitä, mistä lapset olivat erityisesti lauluhetkessä tykänneet. Havainnoin myös itse samoja asioita lauluhetkellä ja huomasin, että lapset viihtyivät lauluhetkellä ja jaksoivat keskittyä.

Karhu nukkuu laulu oli kiva. Lapset pääsivät mukaan, tykkäsivät. (H2)

Iloiset ilmeet. (H2)

Suullista palautetta ei pieniltä, mutta heidän käytöksestään hetkellä pystyi lukemaan, että tykkäsivät kovasti. Osallistuivat innoissaan ja jaksoivat (suurin osa) keskittyä alusta loppuun. (H3)

Meillä eräs poika lupasi opettaa heti revontulilaulun koko ryhmälle. (laulu oli tuttu hänelle). (H5)

Soittorasia oli kiva. Tykkäsin lauluhetkestä. Karhu nukkuu oli kiva. Loppulaulu oli kiva. (H4)

Vaikka yleisesti palaute ohjaamastani lauluhetkestä oli positiivista ja kannustavaa, tuli esille kuitenkin joitakin kehitysideoita. Monet kehitysideat liittyivät rekvisiitan ja taustamusiikin käyttämiseen, ja palautteiden mukaan näitä olisi voinut lauluhetkellä olla enemmän. Osa varhaiskasvattajista toivoi vielä enemmän lapsia osallistavia lauluja ja leikkejä. Uutta isoa ryhmää ohjatessa olin vähän varovainen tämän asian suhteen. Yhdessä palautteessa tuotiin esille; ” että lapsia voisi osallistua myös enemmän liikkumaan vain omalla paikallaan” (H1). Lasten osallisuuden lisäämisestä syntyi myös idea, että lapset auttaisivat kuvittamaan valmiin lauluhetkikansion kannen. Suunnittelin yhdessä yhteistyöpäiväkodin kanssa lauluhetkikansion kannen ja sen toteutukseen osallistuivat yhteistyöpäiväkodin lapset painamalla sormenjälkensä kanteen.

Enemmän lapsia osallistavia leikkejä, tansseja ja liikkumista. (H1)

Karhu nukkuu leikkiä olisi voinut olla monta kertaa, kun lapset tykkäsivät. (H2)

Pienilläkin tehosteilla (rekvisiitalla) saa helposti lapsien mielenkiinnon heräämään ja säilymään. (H4)

Taustamusiikki olisi ollut revontulitanssissa paikallaan. Rekvisiittaa olisi voinut olla esimerkiksi revontulitanssissa huivit. (H3)

CD musiikkia lauluille. (H5)

## 7 POHDINTA

### 7.1 Opinnäytetyön prosessi ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöni prosessi on ollut pitkä ja voin sanoa sen alkaneen jo heti opintojeni alussa, kun päätin, että haluan opiskella lastentarhanopettajan pätevyyden. Tämän myötä olen tiennyt, että opinnäytetyöni tulen tekemään varhaiskasvatukseen liittyen. Olen suorittanut viidestä harjoittelusta tietoisesti kolme varhaiskasvatusympäristössä, sillä tiedän, että se on tuleva työympäristöni. Omat harjoittelukokemukseni varhaiskasvatusympäristöissä tukivat opinnäytetyön prosessia todella paljon, kun pystyin peilaamaan teoriatietoa omiin harjoittelukokemuksiini. Työelämän yhteistyökumppanin löytäminen sujui hyvin sekä myös aihe valikoitui nopeasti työelämälähtöisesti. Olin aiheeseen erittäin tyytyväinen, sillä musiikki ei ole oma vahvuusalueeni, minkä vuoksi opin opinnäytetyön aikana todella paljon uutta ja sain tietoa, jota pystyn itse myös hyödyntämään työssäni lastentarhanopettajana.

Olen oppinut opinnäytetyön prosessin myötä, että kaikki ei aina mene suunnitellusti. Uskon, että pitkäjänteisyys ja periksiantamattomuus ovat vahvuuteni toimiessani sosiaali- ja kasvatusalalla. Koen myös, että tämä kuuluu myös olenaisesti lastentarhanopettajan työhön, sillä jokainen päivä päiväkodissa on erilainen sekä joskus toimintaa joutuu muuttamaan tilanteiden muuttuessa hyvin nopeasti. Uusi varhaiskasvatussuunnitelma velvoittaa suunnittelemaan toimintaa yhdessä lasten kanssa aina lasten mielenkiinnonkohteita hyödyntäen, jonka vuoksi kansiota tulisi täydentää myös jatkossa uusien lapsiryhmien myötä. Koen, että päiväkodin nopeasti muuttuviin tilanteisiin, kuten työntekijöiden sairaspöissaoloihin, tällainen työkalu on erittäin hyödyllinen. Lauluhetikansio mahdollistaa sen, että jopa ulkopuolinen sijainen pystyy ohjaamaan lauluhetken, eikä sovittua lauluhetkeä tarvitse perua. Vaikka jouduin itse muuttamaan opinnäytetyön valmistumisen aikataulua muutaman kerran, mutta näin jälkikäteen ajateltuna koen sen antaneen lisäaikaa työn loppuunsaattamiseen. Kerkesin aloittamaan työt lastentarhanopettajana opinnäytetyön prosessin aikana, minkä myötä sain myös uusia ideoita ja näkökulmia lauluhetikansioon.

Opinnäytetyön prosessi on saanut minut positiivisesti hetkellisesti pysähtymään, miettimään ja kyseenalaistamaan monia asioita nykyisessä työympäristössäni. Olen lastentarhanopettajana vastuussa pedagogisen toiminnan suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista, mutta teen sitä yhdessä moniammatillisen tiimini kanssa. Sosionomi lastentarhanopettajana minulla on tietoa moniammatillisen tiimin tärkeydestä sekä siitä, miten sitä voin työssäni hyödyntää. Ymmärrän yhteistyön merkityksen perheiden kanssa, joka mahdollistuu vain avoimella vuorovaikutuksella. Olen kehittynyt opinnäytetyö prosessin aikana erityisesti reflektiivisessä kehittämisosaamisessa, joka on yksi sosionomin kompetensseista. Teoreettisten lähtökohtien avulla suunnittelin ja toteutin yhteistyöpäiväkodille uuden työväliseen pedagogisen musiikkikasvatuksen toteuttamiseen. (Mäkinen ym. 2009, 19).

Ammatillinen kasvu on aina prosessi, jonka aikana kehitys voi olla nopeaa ja ajoittain hidasta (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 33). Koen olevani vasta oman ammatillisen kasvuni alkutaipaleella. Olen saanut koulusta eväät siihen, että voin tulevaisuudessa reflektoida omaa ammatillista kasvuani ja kehittää itseäni alan ammattilaisena. Oman persoonallisen ammatti-identiteetin saavuttaminen vaatii kuitenkin vielä monia työvuosia (Mäkinen ym. 2009, 37). Koen, että voin lastentarhanopettajana kehittyä työssäni jatkuvasti, sillä jokainen työpäivä, lapset sekä lapsiryhmät ovat aina erilaisia. Oma kehittyminen vaatii taitoa arvioida omaa toimintaa ja muokata sitä aina tarpeen vaatiessa.

Musiikki ja musiikkikasvatus usein joko koetaan omaksi vahvuudeksi tai sitten ei. Itse kuuluin myös ennen opinnäytetyön prosessia tähän jälkimmäiseen kategoriaan. Opinnäytetyön myötä olen saanut itsevarmuutta ja intoa ohjata erilaisia musiikki- ja lauluhetkiä. Opinnäytetyötä varten perehdyin laajasti kirjallisuuteen liittyen musiikkiin ja musiikkikasvatukseen ja se herätti, miten kokonaisvaltainen vaikutus musiikilla on lapsen kasvuun ja kehitykseen. Musiikkia on myös mahdollista yhdistää myös muihin varhaiskasvatuksen osa-alueisiin. Nykyisenä lastentarhanopettajana pidän musiikkikasvatuksen merkitystä todella tärkeänä ja olen huomannut opinnäytetyön myötä, että uskallan käyttää musiikkia kotona ja työssäni lastentarhanopettajana tietoisesti enemmän kuin aikaisemmin. Koke-

muksesta olen huomannut, että lapset eivät välitä siitä miten hienosti aikuinen laulaa, vaan he keskittyvät itse tekemiseen eli musisointiin.

## 7.2 Eettisyys ja luotettavuus

Otin eettisyyden huomioon heti opinnäytetyön prosessin alusta asti, sillä eettinen osaaminen on yksi tärkeä osa sosionomin kompetensseja (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2016). Keskustelin yhteistyöpäiväkodin johtajan kanssa päiväkodin nimen mainitsemisesta opinnäytetyössäni heti prosessin alussa. Olimme johtajan kanssa samaa mieltä, että se ei toisi lisäarvoa työlle, minkä vuoksi en mainitse yhteistyöpäiväkodin nimeä työssä. Pidin tärkeänä, että opinnäytetyöstäni ei voi tunnistaa yhteistyöpäiväkotiä tai päiväkodin lapsia.

Käytin harkintaa, kun valitsin lähdekirjallisuutta opinnäytetyöhöni sekä pyrin valitsemaan mahdollisimman tuoreita lähteitä, muutamaa hieman vanhempaa lähdettä lukuun ottamatta. Koin, että vähän vanhemmatkin lähteet musiikkiin liittyen olivat vielä relevantteja, sillä musiikki ei muutu tai vanhene samalla lailla kuin muut asiat. Valitsin työhöni vain ensisijaisia lähteitä, jonka avulla varmistin tiedon olevan muuttumatonta (Vilkkä & Airaksinen 2004, 73). Hyödynsin työssäni myös monia jo aiempien opintojen aikana hyväksi havaitsemiani lähdekirjoja. Työssäni esiintyy samoja kirjoittajia eri lähteissä, mikä vahvisti mielipidettäni lähteiden eettisyydestä, luotettavuudesta sekä varmisti, että kirjottaja on tällä alalla tunnettu (Vilkkä & Airaksinen 2004, 72). Toisen henkilön tekstiä käytettäessä tulee merkitä selkeästi kirjoittajan nimi esille (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2017). Pidin erittäin tärkeänä opinnäytetyössäni merkitä kaikki käyttämäni lähdekirjat työni lähdeviitteisiin sekä lähdeluetteluun ohjeiden mukaisesti.

Tutkimuseettisistä syistä en kysynyt pitämäni lauluhetken jälkeen lapsilta palautetta, sillä siihen olisi tarvittu lasten huoltajien lupa (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2017). Pyysin palautetta kirjallisesti varhaiskasvattajilta, joita olin informoinut jo aikaisemmin pienestä kirjallisesta palautteesta. Kysymysten asettelussa otin kuitenkin huomioon lapsilähtöisyyden. Selvitin päiväko-

din johtajalta tutkimusluvan tarvetta opinnäytetyölleni, kun toteutin henkilökunnalle palautekyselyn. Opinnäytetyö ei ollut tutkimus ja palautekysely oli vain pieni osa työtä, minkä vuoksi tutkimuslupaa ei tarvittu.

Otin eettisyyden huomioon myös lauluhetkikansion suunnittelussa ja toteutuksessa, kun valitsin lauluja ja leikkejä kansioon. Jätin tietoisesti kaikki uskontoaiheiset laulut ja leikit pois lauluhetkikansiosta. Suomi on monikulttuurinen maa, jonka myötä myös päiväkodeissa näkyy monikulttuurisuus yhä enemmän. Valitsin yhdeksi lauluhetkeksi matkan maailman ympäri, jossa matkustetaan eri maihin. Luluhetken jälkeen aiheen tiimoilta voi käydä myös keskustelua ryhmissä yhdessä lasten kanssa.

### 7.3 Johtopäätökset ja jatkokehitysideat

Haasteita lauluhetkikansion suunnittelemiseen toi lapsien suuri ikäjakauma alle yksivuotiaasta viisivuotiaaseen sekä suuri osallistujamäärä kerralla. Koin kuitenkin, että tämä luo myös mahdollisuuksia oppimiselle, sillä usein lapsi ottaa mallia vertaisiltaan sekä tuo tunteen yhteenkuuluvuudesta. Päiväkodin vertaisyhteisöt luovat usein lapsille ensimmäisen kokemuksen kuulumisesta yhteisöön (Koivula 2013, 22).

Valmis lauluhetkikansio sisältää kahdeksan valmista pedagogisesti suunniteltua lauluhetkeä. Mielestäni kansion lauluhetkistä tuli monipuolisia ja niissä on hyödynnetty erityisesti laululeikkejä, liikuntaa, dramatisointia, kuuntelua sekä soittamista. Luluhetkikansion lauluhetket muokkautuivat sellaisiksi, että niiden ohjaaminen on mukavaa ja helppoa myös niille, jotka eivät koe musiikkikasvatusta omaksi vahvuudekseen. Mielestäni kansion teemat ovat monipuolisia sekä ne ovat helposti täydennettävissä ja muokattavissa. Luluhetket on aseteltu mahdollisimman yksikertaisesti kansioon, jotta lauluhetkeä ohjaavan varhaiskasvattajan on helppo ohjata valitsemansa lauluhetki. Luluhetkikansiosta on mahdollista kopioida laulujen sanat muille varhaiskasvattajille. Nuotteja ei kansiossa ole tekijänoikeudellisista syistä.

Yhteistyöpäiväkodin lapset osallistuivat lauluhetkikansion kannen kuvittamiseen painamalla oman sormenjälkensä kanteen. Jokainen sormenjälki on erilainen, kuten jokainen lapsikin on yksilö. Tämä on mielestäni varhaiskasvatuksen rikkaus. Valitsin tietoisesti lauluhetkikansioon lapsille varmasti tuttuja lauluja, mutta myös lauluja, jotka eivät ole välttämättä entuudestaan kaikille tuttuja. Kannustan ja ohjaan myös varhaiskasvattajia täydentämään lauluhetkikansiota lisäämällä siihen heidän lasten kanssa yhdessä suunnittelemissa lauluhetkiä lasten mielenkiinnonkohteita hyödyntäen. Varhaiskasvatuksen tärkeä tehtävä on ottaa lapset mukaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin (Opetushallitus 2017, 24). Toivon, että lauluhetkikansio muodostui yhteistyöpäiväkodille pitkäaikaiseksi työvälineeksi, joka kehittyy ja muokkautuu aina lapsiryhmien mukaan.

Toivoisin, että suunnittelemastani pedagogisesta lauluhetkikansiosta on erityisesti hyötyä niille, jotka eivät pidä musiikkia omana vahvuusalueenaan. Työn teoriaosuuden toivon antavan varhaiskasvattajille muistutuksen musiikkikasvatuksen kokonaisvaltaisesta merkityksestä lapsen kasvuun ja kehitykseen. Päiväkodin varhaiskasvattajilla on vastuu yhdessä vanhempien kanssa musiikkikasvatuksesta sekä monipuolisten musiikillisten mahdollisuuksien tuomisesta lasten ulottuville, koska siihen lapsilla on oikeus (Rantala 1999, 42).

Kehitysidea koko talon yhteisten lauluhetkien säännöllisyyteen heräsi keskustelussa ohjaavan opettajan kanssa. Haluan kannustaa yhteistyöpäiväkotia pitämään koko talon yhteisiä lauluhetkiä useammin kuin vain kerran kuukaudessa. Toivon, että valmiiksi suunnitellut lauluhetket tukevat sekä motivoivat päiväkodin varhaiskasvattajia kolmen viikon välein pidettyjen lauluhetkien sijasta pitämään koko talon yhteisiä lauluhetkiä, vaikka joka viikko. Yhdessä etukäteen sovittu päivä, joka on jokaisen ryhmän kalenterissa, luo tähän mahdollisuuden. Viikoittaiset lauluhetket toisi säännöllisyyttä lauluhetkien pitämiseen ja sen myötä antaisi lapsille mahdollisuuden oppia laulut myös paremmin sekä lisäten päiväkodin yhteisöllisyyden tunnetta. Musiikkikasvatuksella on myös suuri positiivinen vaikutus päiväkodin ryhmähengen luomisessa, kun soitetaan ja lauletaan yhdessä. (Karppinen ym. 2001, 134–135.) Etukäteen suunniteltujen lauluhetki-

en lisäksi on erittäin tärkeää myös muistaa spontaanit lauluhetket päiväkodin arjen keskellä.



## LÄHTEET

- Ahonen, Kari 2004. Johdatus musiikin oppimiseen. Helsinki: Finn Lectura.
- Anttila, Mikko & Juvonen, Antti 2002. Kohti kolmannen vuosituhannen musiikkikasvatusta. Joensuu: University Press.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2016. Harjoittelu. Alakohtaiset kompetenssi- ja ydinosaamiskuvaukset. Viitattu 26.1.2017. fi-le:///C:/Users/Emil/Downloads/Sosionomi\_kompetenssit\_2016%20(2).pdf.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2017. Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas. Eettiset periaatteet tutkivassa ja kehittävässä työssä. Viitattu 26.1.2017. <http://libguides.diak.fi/c.php?g=389856&p=2793510>.
- Helenius, Aili & Korhonen, Riitta 2008. Lapsiryhmän toiminnan suunnittelu. Teoksessa Aili Helenius & Riitta Korhonen (toim.) Pedagogiikan palikat. Johdatus varhaiskasvatukseen ja -kehitykseen. Helsinki: WSOY.
- Hongisto-Åberg, Marja; Lideberg-Piiroinen, Anne & Mäkinen, Leena 1994. Musiikki varhaiskasvatuksessa. Espoo: Fazer musiikki.
- Huhtanen, Kaija & Hirvonen, Airi 2013. Musikon polkuja musiikkikasvattajuuteen. Teoksessa Marja-Leena Juntunen, Hanna M. Nikkanen & Heidi Westerlund (toim.) Musiikkikasvattaja. Kohti reflektiivistä käytäntöä. Juva: PS-kustannus, 38–53.
- Juntunen, Marja-Leena; Perkiö, Soili & Simola-Isaksson, Inkeri 2010. Musiikki liikunnan käsikirja. Musiikkia liikkuen. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Järvinen, Mervi; Laine, Anne & Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.
- Kalliala, Marjatta 2008. Kato mua. Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? Helsinki: Gaudeamus.
- Karila, Kirsti 2001. Moniammatillisuus ja päiväkotitoiminnan suunnittelun perusteita. Teoksessa Aili Helenius, Kirsti Karila, Hilikka Munter, Pirkko Mäntynen & Helena Siren-Tiusanen (toim.) Pienet päivähoidossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Juva: WS Bookwell Oy, 271-282.

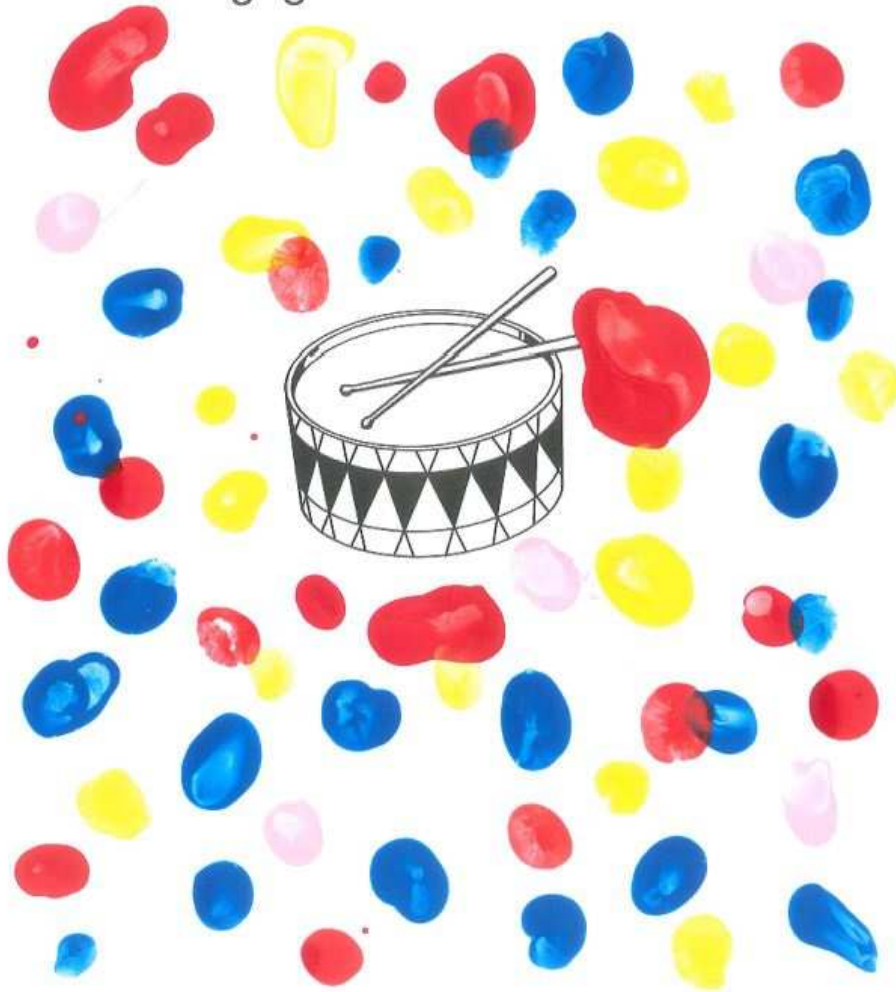
- Karppinen, Seija; Puurula, Arja & Ruokonen, Inkeri 2001. Taiteen ja leikin lumsuus. Tampere: Finn lektura.
- Koivula, Merja 2010. Lasten yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen päiväkodissa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Koivula, Merja 2013. Yhteisöllisyyden rakentuminen päiväkodin arjessa. Teoksessa Päivi Marjanen, Marjaana Marttila & Marjo Varsa (toim.) Pienten piirissä. Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Juva: PS-kustannus.19–43.
- Koivunen, Pirjo-Leena 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Juva: PS-kustannus.
- Leppänen, Taru 2010. Vallatonta musiikkia. Lastenmusiikkikulttuuri 2000-luvun Suomessa. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Marjanen, Kaarina 2009. Musiikkitoiminnan suunnittelu varhaisiän musiikkitoiminnan näkökulmasta. Teoksessa Jukka Louhivuori, Pirkko Paananen & Lauri Väkevä (toim.) Musiikkikasvatus. Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen. Vaasa: Suomen Musiikkikasvatusseura FiSME r.y., 385–406
- Marjanen, Päivi; Ahonen, Janica & Majoinen, Linda 2013. Vertaissuhteet ja yhteisöllisyys. Teoksessa Päivi Marjanen, Marjaana Marttila & Marjo Varsa (toim.) Pienten piirissä. Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Juva: PS-kustannus, 47–71
- Marttila, Marjaana i.a. Ryhmän ohjaamisen perusteita. Luentomateriaali. Viitattu 18.1.2017.  
[https://fronter.com/diak/links/files.phtml/1288135017\\$401185071\\$/Luentomateriaalit/LAP+2/Varhaiskasvatus/6.3.+Ryhm\\_prcent\\_C3\\_prcent\\_A4n+ohjaamisen+perusteita.pdf](https://fronter.com/diak/links/files.phtml/1288135017$401185071$/Luentomateriaalit/LAP+2/Varhaiskasvatus/6.3.+Ryhm_prcent_C3_prcent_A4n+ohjaamisen+perusteita.pdf).
- Mikkola, Petteri & Nivalainen, Kirsi 2009. Lapselle hyvä päivä tänään- näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Vantaa: Pedatieto.
- Mäkinen, Päivi; Raatikainen, Eija; Rahikka, Anne & Saarnio, Tuula 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Nerg, Tuula 2016. Päiväkodin varhaiskasvattajan haastattelu 7.11.2016 Helsingissä.

- Opetushallitus 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Viitattu 20.12.2016.  
[http://www.oph.fi/download/179349\\_varhaiskasvatussuunnitelman\\_perusteet\\_2016.pdf](http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf).
- Opetushallitus 2017. Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma. Laaja-alainen osaaminen. Helsinki: Opetushallitus.
- Opetushallitus i.a. Sädökset ja ohjeet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 20.12.2016.  
[http://www.oph.fi/saadokset\\_ja\\_ohjeet/opetussuunnitelmien\\_ja\\_tutkintojen\\_perusteet/varhaiskasvatus/perusteet](http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/varhaiskasvatus/perusteet).
- Paasolainen, Tuuli 2011. Pienestä laulusta iso ilo. Uusia lastenlauluja. Virikkeitä musiikkihetken suunnitteluun. Helsinki: Printel.
- Pietilä, Mauri 2001. Liikunta pienten lasten maailmassa. Teoksessa Aili Helenius, Kirsti Karila, Hilikka Munter, Pirkko Mäntynen & Helena Sirenius (toim.) Pienet päivähoidossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Juva: WS Bookwell Oy, 199–210.
- Rantala, Kyllikki 1999. Siiputellen, körötellen, loruillen ja laulellen. Teoksessa Sirkka-Liisa Heinonen (toim.) Päivähoidon pienimmät varhaiskasvatuksen valinkauhassa. Tampere: Juvenes-Print OY- Tampereen yliopistopaino, 39–46.
- Roos, Piia 2015. Lasten kerrontaa päiväkotiarjesta. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.
- Ruokonen, Inkeri 2001. Äänimaisemia ja ilmaisun iloa musiikin kielellä. Teoksessa Seija Karppinen, Arja Puurula & Inkeri Ruokonen (toim.) Taiteen ja leikin lumous. Tampere: Finn lectura, 120–143.
- Ruokonen, Inkeri 2009. Musiikillista oppimisympäristöä luomaan. Teoksessa Inkeri Ruokonen, Sinikka Rusanen & Anna-Leena Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Yliopistopaino Oy, 22–29.
- Ruokonen, Inkeri 2012. Lapsen musiikillinen maailma. Teoksessa Eeva Hujala ja Leena Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: PS-kustannus, 122–135.

- Sääkslahti, Arja 2007. Liikunta varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Pilvikki Heikinaro-Johansson & Terhi Huovinen (toim.) Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. Helsinki: WSOY, 31–39.
- Tiusanen, Erkki 2001. Musiikkikasvatus alle kolmivuotiailla. Teoksessa Aili Helenius, Kirsti Karila, Hilikka Munter, Pirkko Mäntynen & Helena Siren-Tiusanen (toim.) Pienet päivähoidossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Juva: WS Bookwell Oy, 179–189.
- Tiusanen, Erkki 2008. Musiikki osana esteettistä kasvatusta. Teoksessa Aili Helenius & Riitta Korhonen (toim.) Pedagogiikan palikat. Johdatus varhaiskasvatukseen ja -kehitykseen. Helsinki: WSOY. 165–182.
- Varhaiskasvatuslaki 2015/580. Viitattu 20.12.2016.  
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>.
- Vehkalahti, Kimmo 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Finn Lectura.
- Vilkka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

”KOKO TALO MUSISOI  
YHDESSÄ”

Pedagoginen lauluhetkikansio



## SISÄLLYS

1 SAATEKIRJE VARHAISKASVATTAJILLE.....	47
2 NIILO-NALLE .....	49
3 LAULUHETKI KESÄ .....	50
4 LAULUHETKI SYKSY .....	54
5 LAULUHETKI TALVI.....	58
6 LAULUHETKI KEVÄT .....	62
7 LAULUHETKI AMMATIT.....	64
8 LAULUHETKI ELÄIMET .....	67
9 LAULUHETKI KULKUNEUVOT .....	71
10 LAULUHETKI MATKA MAAILMAN YMPÄRI .....	74
LÄHTEET .....	78

## 1 SAATEKIRJE VARHAISKASVATTAJILLE

Pedagoginen lauluhetkikansio on suunniteltu erään Helsingin kaupungin päiväkodin varhaiskasvattajille työvälineeksi koko talon yhteisiin lauluhetkiin, mutta sitä on myös mahdollista käyttää pienemmissä ryhmissä. Luluhetkikansio on osa Hanna Rannan opinnäytetyötä. Luluhetkikansiossa on pyritty huomioimaan kaikki päiväkodin ikäryhmät tasa-arvoisesti.

Musiikkikasvatuksella on suuri positiivinen vaikutus päiväkodin ryhmähengen luomisessa, kun soitetaan ja lauletaan yhdessä. Musiikkikasvatus tukee lasten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Lapsille luontaisin tapa oppia on leikkien, liikkuen ja tutkien, jonka vuoksi lauluhetkikansioon on yhdistetty paljon myös näitä elementtejä tukemaan pedagogista musiikkikasvatusta. Jokainen lauluhetki alkaa tutulla Niilo-nalle maskotin tervehdyksellä. Tervehdyksen jälkeen paikalla olevat lapsiryhmät käydään läpi niin, että jokainen ryhmä saa hurrata vuorollaan. Aloituksen jälkeen on 3-5 osallistavaa laulua ja laululeikkiä lauluhetken teemaan liittyen. Tämän jälkeen on lasten toivelaulu, lapset voivat viittamalla ehdottaa laulua joka lauletaan yhdessä seuraavaksi. Jokaisella lauluhetkellä on sama lopetuslaulu, joka tukee lasten oppimista.

### Luluhetkikansion runko

- Luluhetken maskotin esittely/tervehdys
- Aloitus (ryhmien läpikäyminen, lapset saavat hurrata oman ryhmän kohdalla)
- 3-5 osallistavaa laulua lauluhetken teemaan liittyen
- Lasten toivelaulu
- Lopetus (lopetuslaulu)



Lauluhetkikansion teemat ovat: kesä, syksy, talvi, kevät, ammatit, eläimet, kulkuneuvot ja matka maailman ympäri. Lauluhetkiä voi käyttää kokonaisuuksina sekä niistä voi ottaa ideoita lauluhetkille yhdistäen lasten sen hetken mielenkiinnon kohteita. Jokaisen laulun ohjeistus on suuntaa antava ja niitä voi muokata yhdessä lasten kanssa. Lauluhetkikansion on tarkoitus olla pitkäaikainen työväline, joka kehittyy ja muokkautuu lapsiryhmien mukaan vuosittain. Siihen on mahdollista lisätä uusia lauluhetkiä, jonka vuoksi se on käytössä paperi- ja sähköisenä versiona. Opinnäytetyön teoriaosuudesta on mahdollista lukea lisää musiikkikasvatuksen teoreettisista lähtökohdista. Toivottavasti viihdytte musiikkihetkien parissa.

Mukavaa musisointia 😊

Toivottaa Hanna Ranta

Helsingissä 3.10.2017



## 2 NIILO-NALLE

Hei olen Niilo-Nalle lauluhetkien maskotti. Kuljen mukana lauluhetkillä ja voin toimia lauluhetkien sanoittajana. Minun avulla on mahdollista käsitellä erilaisia tunteita kuten lauluhetken alun jännitystä, iloa ja kaipuuta lauluhetken lopussa.



### 3 LAULUHETKI KESÄ

#### 1.Aloitus

**Ohje: Niilo-nalle esittely/tervehdys**

**Ryhmien käyminen läpi, lapset saavat tuulettaa vuorollaan, kun lauluhetkenohjaaja sanoo ryhmän nimen.**

#### 2.Kesäloru

**Ohje: Lapset nousevat seisomaan omalla paikalla ja seuraavat ohjaajan esimerkkiä toistaen lorua.**

Aurinko, aurinko lettuja paistaa (taputetaan käsiä yhteen),  
hauska on auringon lettuja maistaa (toista kättä pidetään ruokakuppina, toisella poimitaan siitä leikisti ruokaa suuhun),  
kiipeän puuhun (käsillä kurotellaan ylöspäin niin kuin kavuttaisiin ylöspäin),  
pistelen suuhun (jälleen poimitaan suuhun leikisti ruokaa kämmenestä),  
lopun voin heittää ukolle kuuhun (levitetään kädet sylistä levälleen niin kuin heitetäisiin),  
sitten käynkin nukkumaan (kädet pannaan vastakkain toiselle poskelle ja päätä taivutetaan sivulle),  
pikku massuni pullollaan (hierotaan vatsaa ja hymyillään).

#### 3.Raparperin alla

**Ohje: Kootaan lapset esimerkiksi leikkivarjon alle, lauletaan yhdessä ja aina kappaleen lopussa nostetaan leikkivarjo ylös.**

1.Äidin kasvimaalla,  
raparperin alla,  
sammakolla koti oli kultainen.  
Vilpas lehtikatto,  
alla multa matto,  
hirsiseinä vihreä ja punainen.

2.Hämärä, vihreä,  
sammakon mielest on viihtyisä.  
En mä siedä kuumaa,  
sammakko se tuumaa,  
raparperin lehden alla hymyillen.

3.Äiti puuron laitto,  
raparperin taittoi,  
seinähirret rusahtaen katkeaa.  
Sammakko se loikki,  
pihanurmen poikki,  
viinimarjapensaalle katoaa.

4.Ai, ai hyi, säikähtyi,  
äiti ja kirkaisten peräänty.  
Yksi varsi jäikin,  
hyvähän on näinkin,  
sammakko se päivävarjon siitä saa.

#### 4. Pieni ankanpoikanen

**Ohje: Yhteislaulu, jossa esitetään eri eläimiä eri kappaleissa omalla paikalla seisten.**

1.Pieni ankanpoikanen polskutteli veessä, (esitetään ankanpoikasta)  
pieni ankanpoikanen lumpeenlehden eessä.  
Se lehdestä haukkasi palasen ja  
sanoi sitten: "Mä olen iloinen.  
Olen ankanpoikanen, polskuttelen veessä.  
Kuak, kuak kuak."

2.Pieni sammakko kurnutteli veessä, (esitetään sammakkoa)  
pieni sammakko lumpeenlehden eessä.  
Se sieppasi suuhunsa palasen,  
jota anka söi, ja sanoi: "Olen iloinen.

Olen pieni sammakko, kurnuttelen veessä.

Krr, krr, krr.!”

3.Pieni vesikirppu myös uiskenteli veessä, (esitetään vesikirppua)

pien vesikirppu myös lumpeenlehden eessä.

Ui luokse ankan ja sammakon

ja sanoi niille: ”Iloinen tää veikko on.

Olen vesikirppu vain, uiskentelen veessä.

Kuik,kuik, kuik!”

4.Pieni käärme veikeä kiemurteli veessä, (esitetään käärmettä)

pien käärme veikeä lumpeenlehden eessä.

Pois pelotteli muut, vesikirppusen

söi suuhunsa ja sanoi: ”Olen iloinen.

Olen käärme veikeä, kiemurtelen veessä.

Sss,sss,sss!”

### 5.Viikonpäivät

**Ohje: Yhteislaulu omalla paikalla istuen. Rekvisiittana voi olla tulostetut kuvat, jotka innostavat ja auttavat lapsia muistamaan säkeistöt: mansikka, talitintti, keskipäivä, torvi, pikkulintu, leijona ja susi.**

1.Maanantaina mamma meni mansikoita ostamaan.

Se päivä oli iloinen, vaan

nyt se on jo eilinen.

Se päivä oli iloinen, vaan

nyt se on jo eilinen.

2.Tiistaina toi talitintti teetä teidän naapuriin

Se päivä oli iloinen...

3.Keskiviikon keskipäivä kesäkuussa kukoistaa.

Se päivä oli iloinen...

4.Torstaina soi torvisoitto kaupungista kaupunkiin.

Se päivä oli iloinen...

5.Perjantaina pikkulintu meni piiloon pensaaseen.

Se päivä oli iloinen...

6.Luantaina lounasaikaan leijonia laulattaa.

Se päivä oli iloinen...

7.Sunnuntaina suukon antaa susiäiti lapsilleen.

Se päivä oli iloinen...

## 6. Täti Monika

**Ohje: Valitaan lapsia keskelle esittämään täti Monikaa. Muut lapset voivat tehdä saman omalla paikalla seisten. Joka säkeistössä esitetään heiluvaa asiaa ja kolmannen säkeistön heiluvan asian voi kysyä lapsilta.**

1.On mulla hauska täti,

tuo täti Monika.

Kun hän menee torille,

on näky komia.

"Kas näin heiluu hattu (heilutetaan hattua)

ja hattu heiluu näin."

2.On mulla hauska täti,

tuo täti Monika.

Kun hän menee torille,

on näky komia.

"Kas näin heiluu laukku (heilutetaan laukkua)

ja laukku heiluu näin.

## 7.Lasten vaihtuva toivelaulu

**Ohje: Lapsilta kysytään toivelaulua, viittaamalla saa puheenvuoron.**

## 8.Lopetuslaulu

**Ohje: Lopetuslaulua voi laulaa vaihtelevasti hiljaisesti tai kovemalla äänellä.**

Suljen ihanan soittorasian,  
 kierrän lauluni kippuraan.  
 Muiston mukavan taskuun taputan,  
 siihen saakka, kun tavataan.  
 Kiitän, kumarran, niiaan, vilkutan,  
 pian taas yhdessä laulellaan.  
 Lal-lal-la-la-laa, lal-lal-la-la-laa

## 4 LAULUHETKI SYKSY

### 1.Aloitus

**Ohje: Niilo-nalle esittely/tervehdys**

**Ryhmien käyminen läpi, lapset saavat tuulettaa vuorollaan**

### 2. Vihannesloru

**Ohje: Toistetaan aikuisen perässä loruna.**

1.Nukkuu nukkuu  
 pikku lanttu nukkuu  
 kellarin pimeässä nurkassa.  
 Hiiri se tuli ja puraisi  
 pikku lanttu naurista tönäisi.

2.Nauris se parkas  
 ja nurkkahan karkas  
 porkkana paineli perässä.  
 Sipuli vain itkeä pillitti  
 ja peruna se tilliä lohdutti.

3.Tomaatti se suuttui  
ja punaiseksi muuttui  
punajuuri punoitti vieressä.  
Retiisi ja kukkakaali kikatti  
salaatti vain yksinänsä mökötti.

4.Suut me meni tukkoon  
kun avain meni lukkoon  
tarhuri kurkisti ovesta.  
”Ollaan me ihan kiltisti  
kasvikset yhdessä vakuutti”

### 3. Popsi popsi porkkanaa

**Ohje: Yhteislauluna omalla paikalla.**

1.Popsi, popsi porkkanaa, hampaita se vahvistaa  
Nami nami nami nami porkkanaa,  
hampaita se vahvistaa.

2.Haukkaa, haukkaa hedelmää, omenaa tai päärynää.  
Nami nami nami nami hedelmää,  
omenaa tai päärynää.

3.Maista, maista mansikkaa, sitä ei voi vastustaa.  
Nami nami nami nami mansikkaa,  
sitä ei voi vastustaa.

4.Popsi, popsi porkkanaa,  
maista, maista mansikkaa.  
Haukkaa, haukkaa hedelmää,  
vitamiinit sulle jää.

#### 4. Nalle Puhin sadelaulu

**Ohje: Laululeikkinä omalla paikalla seisten.**

1.Sataa, sataa, ropisee, pili pili pom, pili pili pom. (käsillä tehdään sadetta)  
 Varpaitakin palelee, pili pili pom pom pom. (hierotaan varpaita)  
 Varpaitakin palelee, pili pili pom pom pom.

2.Sataa, sataa, ropisee, pili pili pom, pili pili pom. (käsillä tehdään sadetta)  
 Koko pieni Nalle Puh on nyt märkä, uhhuh huh. (halataan itseään hytisten)  
 Koko pieni Nalle Puh on nyt märkä, huh.

#### 5. Syysretki

**Ohje: Lapset nousevat seisomaan omalla paikalla ja liikkuvat laulun mukana aikuisen ohjeistamana. Tehdään säkeistöissä olevia asioita.**

1.Lähtekäämme metsään, metsää, metsään, (marssitaan metsään)  
 lähtekäämme metsään retkelle!  
 Hip, hei, kaikki vaan metsään marssitaan.  
 Hip, hei, trallallaa, lallallaa!

2.Puolukoita poimin, poimin, poimin, (poimitaan puolukoita)  
 puolukoita poimin trallallei!  
 Hip, hei, puolukat, tänne pomppikaa!  
 Hip,hei, trallallaa, lallallaa!

3.Sataa paljon vettä, vettä, vettä, (tehdään sormilla vesisadetta)  
 kaikkialla vettä märkää on.  
 Täällä istutaan sienen alla vaan. (mennään käsien alle)  
 Pois ei päästä voi,oi,oi,oi!

4.Kotimatka alkaa juoksujalkaa, (juostaan omalla paikalla)  
 puolukoita viedään äidille.  
 Hip, hei, piirakkaa kohta syödä saa, (syödään piirakkaa)  
 hip, hei trallallaa, lallallaa!



## 6.Elonkorjuu

**Ohje: Istuen omalla paikalla, lapsille voi jakaa erilaisia soittimia, joita soitetaan aina kaksi kertaa sanoilla pam, pam tai dramatisoiden jolloin roolit näytellään.**

1.Kuumaa hohtaa aurinko ja  
vilja kypsää on.  
Pam, pam, rumpu kaikuu,  
vilja kypsää on.

2.Isoisä hoitaa tuolla  
mehiläisiään.  
Pam, pam, rumpu kaikuu,  
vilja kypsää on.

3.Mummo poimii luumuja  
ja ruokkii porsaitaan.  
Pam, pam, rumpu kaikuu,  
vilja kypsää on.

4.Tyttö istuu penkillä  
ja kehrää pellavaa.  
Pam, pam, rumpu kaikuu  
vilja kypsää on.

5.Poika leikkaa rypäleitä  
hiljaa hyrällille.  
Pam, pam, rumpu kaikuu,  
vilja kypsää on.

6.Nyt on tullut korjuuaika,  
kohta juhlitaan.  
Pam, pam, rumpu kaikuu,  
vilja kypsää on.

### 7. Vaihtuva lasten toivelaulu

**Ohje:** Lapsilta kysytään toivelaulua, viittaamalla saa puheenvuoron.

### 8. Lopetuslaulu

**Ohje:** Lopetuslaulua voi laulaa vaihtelevasti hiljaisesti tai kovemalla äänellä.

Suljen ihanan soittorasia, (suljetaan käsillä soittorasia)

kierrän lauluni kippuraan. (sormilla tehdään ympyrää)

Muiston mukavan taskuun taputan, (taputetaan reiteen)

siihen saakka, kun tavataan.

Kiitän, kumarran, niiaan, vilkutan, (kumarrus, niiaus ja vilkutus)

pian taas yhdessä laulellaan.

Lal-lal-la-la-iaa, lal-lal-la-la-la.

## 5 LAULUHETKI TALVI

### 1. Aloitus

**Ohje:** Niilo-nallen esittely/tervehdys

**Ryhmien käyminen läpi, lapset saavat tuulettaa vuorollaan, kun ohjaaja sanoo vuorollaan ryhmän nimen.**

### 2. Talviloru

**Ohje:** Lapset nousevat seisomaan omalla paikalla ja seuraavat aikuisen esimerkkiä.

Liisa nukkui, näki unta (laitetaan kädet silmille)

yöllä satoi paljon lunta! (tehdään käsillä lumisadetta ylhäältä alas)

Kinos kasvoi, kasvoi pilviin asti, (nostetaan kädet ylös ja seistään varpaillaan)

Liisa juoksi nopeasti. (juostaan paikallaan)

Palloon pyöreän pehmein, (tehdään käsillä pallon muotoja)

rakensin hän lumimuurin. (taputellaan käsin lumimuuria edessä)

Liisa heräsi unestaan (venytellään)

muisti lumilinnon (laita kädet pään päälle)  
 ulos juoksi nopeasti (juostaan paikallaan)  
 Lunta olikin vain polviin asti! (näytetään polviin)

### 3.Revontulitanssi

**Ohje: Lapset nousevat seisomaan omalla paikalla. Rekvisiittana voi käyttää huiveja lapsilla ja rumpua ohjaajalla.**

1.Paukuttaa, paukuttaa, pakkonen paukuttaa! (ohjaaja rummuttaa)  
 Pakkonen (käsiä) paukuttaa, taivaan neitiä tanssittaa uuu-uu-uuuu-uu.  
 Revontuli huivia hulmuttaa, uuuu-uu-uuuu-uu (lapset heiluttavat huiveja tai käsiä)  
 kantapää iskee lattiaan, aa-a-aaaaa-a-aaaaaa...

2.Paukuttaa, paukuttaa, pakkonen paukuttaa! (ohjaaja rummuttaa)  
 Pakkonen (reisiä) paukuttaa, taivaan neitiä tanssittaa uuuu-uu-uuuu-uu.  
 Revontuli huivia hulmuttaa, uuuu-uu-uuu-uu (lapset heiluttavat huiveja tai käsiä)  
 kantapää iskee lattiaan, aaaa-a-aaaa-a-aaaaa...

3.Paukuttaa, paukuttaa, pakkonen paukuttaa! (ohjaaja rummuttaa)  
 Pakkonen (jalvoja) paukuttaa, taivaan neitiä tanssittaa uuuu-uu-uuuu-uu.  
 Revontuli huivia hulmuttaa, uuuu-uu-uuu-uu (lapset heiluttavat huiveja tai käsiä)  
 kantapää iskee lattiaan, aaaa-a-aaaa-a-aaaaa..

### 4.Karhu nukkuu laululeikki

**Ohje: Valitaan 2-10 lasta kerrallaan leikkiin mukaan, muut laulavat mukana omalla paikallaan. Yksi lapsi valitaan karhuksi ja muut pyörivät laulaen karhun ympärillä. Karhu herää laulun lopussa ja alkaa ottamaan lapsia kiinni, lapsi joka jää kiinni on seuraavana karhu halutessaan. Tehdään pari kierrosta (mikäli lapset innostuvat voi kertoja lisätä).**

Karhu nukkuu, karhu nukkuu  
 talvipesässensä.

Ei ole vaaraa kellään, näin sitä leikitellään.

Karhu nukkuu, karhu nukkuu

eipäs nukukaan, pöö!

### 5.Talvilaulu

**Ohje: Lapsilta kysytään aluksi, mitä talvella voi tehdä ja muodostetaan laulun säkeet sen mukaisesti. Lapset nousevat seisomaan omalla paikalla.**

1.Koska luistellaan ihan muuten vaan? (esitetään luistelua)

Kun maassa on lunta ja pakkasta! (taputetaan käsiä laulun tahdissa)

Koska luistellaan ihan muuten vaan?

No tietysti talvella! (hypätään korkealle ilmaan)

2.Koska hiihdellään pitkin metsiä? (esitetään hiihtoa)

Kun maassa on lunta ja pakkasta!

Koska hiidellään pitkin metsiä?

No tietysti talvella

3.Koska lasketaan pulkkamäkeä? (esitetään mäenlaskua)

Kun maassa on lunta ja pakkasta!

Koska lasketaan pulkkamäkeä?

No tietysti talvella!

4.Koska tehdään taas lumiukkoja? (pyöritellään palloja)

Kun maassa on lunta ja suojasää!

Koska tehdään taas lumiukkoja?

No tietysti talvella!

### 6.Rati-riti -ralla

**Ohje: Lauletaan yhteislauluna seisoen omalla paikalla. Taputetaan aina ”Rati riti ralla tuli talvi halla kohdassa”.**

1.Rati riti ralla tuli talvi halla. (taputus)

Kuuraparta tuiskutukka, lumiviitta harmaasukka.

Rati riti ralla sellainen on halla. (taputus)

2.Rati riti ralla. Mistä tuli halla? (taputus)

Tuolta pohjan tuntureilta,

lapin lasten laitumilta.

Rati riti ralla, sieltä tuli halla. (taputus)

3.Rati riti ralla, mitä teki halla? (taputus)

Puhui metsät puhtahiksi,

jäät ja järvet kantaviksi.

Rati riti ralla, sitä teki halla. (taputus)

4.Rati riti ralla, hyvin teki halla: (taputus)

saapi lapset lasketella,

luistella ja lauleskella.

Rati riti ralla, kiitoksia halla! (taputus)

### 7.Lasten toivelaulu

**Ohje: Lapsilta kysytään toivelaulua, viittaamalla saa puheenvuoron.**

### 8.Lopetuslaulu

**Ohje: Lopetuslaulun voi laulaa vaihtelevasti hiljaisesti tai kovemmalla äänellä.**

Suljen ihanan soittorasia, (suljetaan käsillä soittorasia)

kierrän lauluni kippuraan. (sormilla tehdään ympyrää)

Muiston mukavan taskuun taputan, (taputetaan reiteen)

siihen saakka, kun tavataan.

Kiitän, kumarran, niiaan, vilkutan, (kumarrus, niiaus ja vilkutus)

pian taas yhdessä laulellaan.

Lal-lal-la-la-laa, lal-lal-la-la-laa

## 6 LAULUHETKI KEVÄT

### 1. Aloitus

**Ohje: Niilo-nalle esittely/tervehdys**

**Ryhmien käyminen läpi, lapset saavat tuulettaa vuorollaan**

### 2. Kevätsäälöru

**Ohje: Toistetaan aikuisen perässä loruna.**

Kevätsää lämmittää, luonnon kaiken herättää.

Katsokaa, sulaa maa, puut jo silmut saa!

Lintusten nyt laulu soi, niityt kaikki vihannoi.

Kevätsää lämmittää, luonnon herättää.

Kenpä vaan voisikaan jäädä kotiin nukkumaan?

Vuoretkin, laaksotkin kutsuu leikkihin.

Kuulet huilun sävelen: käki kukkuu kultainen!

Kenpä vaan voisikaan jäädä nukkumaan?

### 3. Värilaulu

**Ohje: Lauletaan omalla paikalla seisten, laulunsanojen tukena voi käyttää laulussa olevia värejä esim. näyttäen niitä pienimmille.**

1. Leskenlehti, aurinko,

värin arvasitko jo?

Leskenlehti, aurinko,

värin arvasitko jo?

Se on keltainen, se on keltainen,

se väri on keltainen.

Se on keltainen, se on keltainen,

se väri on keltainen.

2. Ruohontupsu, koivun lehti,

kesän väri puuhun ehti.

Se on vihreä, se on vihreä,  
se on väri vihreä.

Se on vihreä, se on vihreä,  
se väri on vihreä.

3. Taivaan merta, mustikkaa,  
sitä et voi unohtaa.

Se on sininen, se on sininen,  
se on väri sininen.

Se on sininen, se on sininen,  
se väri on sininen.

4. Mansikassa kuononpää,  
enkä kerro enempää.

Se on punainen, se on punainen,  
se väri on punainen.

Se on punainen, se on punainen,  
se väri on punainen.

5. Pyöreä ja varsin fiini,  
ulkomainen appelsiini.

Se on oranssi, se on oranssi,  
se väri on oranssi.

Se on oranssi, se on oranssi,  
se väri on oranssi.

#### 4.Ihahaa

**Ohje: Rekvisiittana voidaan käyttää keppihevosta, osa lapsista ratsastaa salin keskellä ja muut laulavat omalla paikalla. Vaihdetaan paikkoja ja lauletaan uudelleen alusta.**

Ihahaa, ihahaa, hepo hirtahtaa,  
ihanaa, ihanaa onhan ratsastaa.

Juokse hepo hiljaa, kannan pikku Siljaa

Kanna kotiin saakka kevyt kallis taakka.

### 5. Jumppalaulu

**Ohje: Lapset seisovat omalla paikalla tai ringissä ja laulun mukana koskettavat sitä kohtaa mistä lauletaan. Lauletaan monta kertaa nopeuttaen tahtia ja koitetaan pysyä mukana.**

Pää, olkapää, peppu, polvet, varpaat,

polvet, varpaat. x2

Silmät, korvat ja vatsaa taputan.

Pää, olkapää, peppu, polvet, varpaat,

polvet, varpaat x2

### 6. Lasten toivelaulu

**Ohje: Lapsilta kysytään toivelaulua, viittaamalla saa puheenvuoron.**

### 7. Lopetuslaulu

**Ohje: Lopetuslaulun voi laulaa vaihtelevasti hiljaisesti tai kovemalla äänellä.**

Suljen ihanan soittorasia, (suljetaan käsillä soittorasia)

kierrän lauluni kippuraan. (sormilla tehdään ympyrää)

Muiston mukavan taskuun taputan, (taputetaan reiteen)

siihen saakka, kun tavataan.

Kiitän, kumarran, niiaan, vilkutan, (kumarrus, niiaus ja vilkutus)

pian taas yhdessä laulellaan.

Lal-lal-la-la-laa, lal-lal-la-la-laa

## 7 LAULUHETKI AMMATIT

### 1. Aloitus

**Niilo-nalle esittely/tervehdys**

**Ryhmien käyminen läpi, lapset saavat tuulettaa vuorollaan.**



**Kysytään aluksi lapsilta mitä ammatteja he tietävät.**

## 2. Leipuri Hiiva

**Ohje: Laululeikki omalla paikalla istuen tai seisten.**

Työnnän pullat uuniin, (työnnetään pullat uuniin)  
vedän valmiit takaisin, (vedetään takaisin)  
näin piipusta nyt savu kohoaa. (tehdään sormella savua ylöspäin)  
Leipuri Hiiva asuu Kumpu tiellä (tehdään käsillä mäkiä)  
hän pullat kauniit leipoo siellä. (pyöritellään pullia)  
Näin piipusta nyt savu kohoaa. (tehdään sormella savua ylöspäin)

## 3. Pienen pieni veturi

**Ohje: Jokainen halukas lapsi saa tulla salin keskelle esittämään veturia. Esitetään laulun sanojen mukaan dramatisoiden.**

Pienen pieni veturi aamulla kerran,  
hieroi hyvin savuisia silmiään. (hierotaan silmiä)  
Sitten se pihisi ja puhisi ja yksi: (yskitään)  
Tsuku tsuku tsuku tsuku, lähdetään! (käynnistetään pyörittämällä käsiä ja lähdetään liikkeelle)

## 4. Posteljooni

**Ohje: Valitaan halukkaita lapsia eteen posteljooneiksi jakamaan kavereille kirjeitä. Lapset kävelet ympyrää keskellä ja jakavat mielikuvitus kirjeitä tai ryhmissä voidaan valmistaa lauluhetkeä varten kirjeitä lasten avulla.**

1. Minä olen pikkupoika posteljoon (kävellään ympyrää)  
ja posteljoon ja posteljoon,  
minä olen pikkupoika posteljoon  
ja kiertelen ympäri Suomenmaan.

2.Minäpä se jakelen ne kirjeet ja muut, (jakavat kirjeitä)  
 ne kirjeet, ne kirjeet ja muut,  
 minäpä se jakelen ne kirjeet ja muut,  
 ja naurussa omi tyttöjen suut.

3.Eikä mua ilahuta mikkään muu, (hymyillään vierustovereille)  
 ei mikkään muu, ei mikkään muu,  
 eikä mua ilahuta mikkään muu  
 kuin siniset silmät ja naurava suu.

### 5.Pieni nokipoika

**Ohje: Jaetaan lapsille erilaisia soittimia kuten rytmikapuloita, marakasseja ja rumpuja. Lapset saavat soittaa perusrytmiä soittimilla laulun mukana.**

Pieni nokipoika vaan,  
 uuninpiippuun katoaa.  
 Yhä ylös yrittää,  
 katolle hän kiipeää.

Nokipoika toisinaan  
 puhdas omi muodoltaan,  
 kun hän pyhän tultua  
 pois saa olla piipusta.

Pikku nokipojallen  
 anna kätes' lämpöinen,  
 ahkeraksi omi myös,  
 niin kuin hänkin täytä työ.

### 6.Lasten vaihtuva toivelaulu

**Ohje: Lapsilta kysytään toivelaulua, viittaamalla saa puheenvuoron.**

## 7.Lopetuslaulu

**Ohje: Lopetuslaulua voi laulaa vaihtelevasti hiljaisesti tai kovemalla äänellä.**

Suljen ihanan soittorasian,  
 kierrän lauluni kippuraan.  
 Muiston mukavan taskuun taputan,  
 siihen saakka, kun tavataan.  
 Kiitän, kumarran, niiaan, vilkutan,  
 pian taas yhdessä laulellaan.  
 Lal-lal-la-la-laa, lal-lal-la-la-laa

## 8 LAULUHETKI ELÄIMET

### 1.Aloitus

**Ohje: Niilo-nalle esittely/tervehdys**

**Ryhmiä käyminen läpi, lapset saavat tuulettaa vuorollaan**

### 2. Hämä-hämähäkki

**Ohje: Sormileikkinä istuen omalla paikalla.**

Hämä-hämähäkki kiipes langalle. (sormilla kudotaan seittiä)  
 Tuli sade rankka, hämähäkin vei. (tehdään käsillä sadekuuro)  
 Aurinko armas kuivas satehen. (käsillä iso aurinko)  
 Hämä-hämähäkki kiipes uudelleen. (sormilla kudotaan seittiä)

Muura-muurahainen kortta kuljettaa. (toista kättä pitkin kivutaan ylös toisella kädellä)

Ahkerasti aina työssä ahertaa.

Kohta on valmis keko komea. (kädet yhteen muodostaen keon)

Muura-muurahainen kortta kuljettaa. (toista kättä pitkin kivutaan ylös toisella kädellä)

Heinä-heinäsiirkka soittaa viuluaan. (toinen käsi viulu ja toinen soittaa)  
 Heinikossa hyppii sinne, tänne vaan. (hypyttään käsiä polvien päällä)  
 Pieni sinikello käypi nukkumaan. (kämmenet yhteen ja kallistetaan päätä)  
 Heinä-heinäsiirkka soittaa viuluaan. (toinen käsi viulu ja toinen soittaa)

Sääski, sääski pieni surraa parvessaan (sormet yhdessä liikutellaan sääskeä)  
 suvipäivä kuluu siinä touhussaan  
 illan varjot saapuu, siivet kimaltaa (kädet ylhäältä alas)  
 sääski sääski pieni surraa parvessaan. (sormet yhdessä liikutellaan sääskeä)

Hämä-hämähäkki kutoo verkkojaan. (vuorotellen molemmat kädet toisen päälle)  
 Lintu pieni lensi siihen katsomaan. (toisella kädellä lennetään toiselle polvelle)  
 Aurinko armas laski vuorten taa. (kädet ylhäältä alas)  
 Hämä-hämähäkki kutoo verkkojaan (vuorotellen molemmat kädet toisen päälle)

### 3. Pöllö-rock

**Ohje: Yhteislauluna omalla paikalla seisten, voidaan valita osa lapsista salin keskelle tanssimaan pöllö-rockin tahdissa. Laulun voi soittaa cd:ltä, jolloin aikuinen voi myös keskittyä rokkaamaan yhdessä lasten kanssa.**

1.Pöllö istui puussa,  
 ei oo pöllöllä hampaita suussa.  
 Suuret silmät ja suuri on pää, eikä se sano, että mää-mää-mää,  
 vaan uu, u-huu, u-huu, u-huu, u-huu.

2.Lammas oli maassa,  
 oli ruohoa syömässä haassa.  
 Pienet on silmät ja pieni on suu,  
 eikä se sano, että huu-huu-huu,  
 vaan mää, mä-ää, mä-ää, mä-ää, mä-ää.

3. Susi istui yössä,  
 oli kuutamon palvontotyössä.  
 Karnea kuono ja valtava suu,

eikä se ulvo, että hepskukkuu,  
vaan uu, u-uu, u-uu, u-uu, u-uu.

#### 4. Jänis istui maassa

**Ohje: Aikuinen jakaa lapset noin. viiteen ryhmään. Vuorotellen ryhmät tulevat salin keskelle hyppimään jänisten lailla ja muut laulavat omalla paikalla.**

1.Jänis istui maassa torkkuen, torkkuen,  
mikä sull' on jänönen,  
kun et enää hyppele,  
hyppää pois, hyppää pois, hyppää pois.

2.Jänikselle tuli tohtori,tohtori  
antoi sille lääkettä,  
sekä kylmää käärettä,  
käärettä, käärettä, käärettä.

Jänis pisti päänsä pensaaseen.

3.Jokos terve olet nyt,  
lääkkeisihin kyllästy,  
yllästy, kyllästy, kyllästy.

4.Jänis pieni puikki pakohon.  
Käpälät sen oivat on,  
hyppy aivan verraton,  
verraton, verraton, verraton.

5.Varo metsäkoiraa jänönen,  
koira siit' on iloinen,  
kun et enää hyppele.  
Hyppää pois, hyppää pois, hyppää pois

## 5. Apinaorkesteri

**Ohje:** Jaetaan lapsille erilaisia soittimia kuten rytmikapuloita, marakasseja ja rumpuja. A-pi-na orkesteri kertosaäkeessä lapset saavat soittaa vapaasti soittimilla.

1.A-pi-na orkesteri,  
aarniometsän suojassa harjoitteli.

A-pi-na orkesteri  
hetken aikaa meitä viihdytti.

2. Suurin apina oli solisti,  
se lauloi ja viidakkorumpua kolisti.  
Myös pienin tunsi rytmin luissaan,  
se mukana tanssi nahkahousuissaan.  
Kertosäe: Se oli... a-pi-na orkesteri....

3. Tyttö tamburiinia heilutti,  
puun oksalla itseään keinutti.  
Laiha apina soitti kitaraa,  
tiennyt ei mitään muuta sen hauskeempaa.

Kertosäe: Se oli... a-pi-na orkesteri....

## 6.Vaihtuva lasten toivelaulu

**Ohje:** Lapsilta kysytään toivelaulua, viittaamalla saa puheenvuoron.

## 7.Lopetuslaulu

**Ohje:** Lopetuslaulua voi laulaa vaihtelevasti hiljaisesti tai kovemmalla äänellä.

Suljen ihanan soittorasia, (suljetaan käsillä soittorasia)  
kierrän lauluni kippuraan. (sormilla tehdään ympyrää)  
Muiston mukavan taskuun taputan, (taputetaan reiteen)

siihen saakka, kun tavataan.

Kiitän, kumarran, niaan, vilkutan, (kumarrus, niaus ja vilkutus)

pian taas yhdessä laulellaan.

Lal-lal-la-la-laa, lal-lal-la-la-laa

## 9 LAULUHETKI KULKUNEUVOT

### 1.Aloituis

**Ohje: Niilo-nalle esittely/tervehdys**

**Ryhmien käyminen läpi, lapset saavat tuulettaa vuorollaan.**

**Lapsilta voi aluksi kysyä mitä kulkuneuvoja he tietävät ja ovat käyttäneet.**

### 2.Autoloru

**Ohje: Lapset nousevat seisomaan omalla paikalla ja seuraavat ohjaajan esimerkkiä toistaen lorua.**

Missä Mika?

Missä Mika?

Onko autoon tullut vika!

Ykkösenä ajaa maaliin

kotiin korjaa kultasaaliin!

Vautsika-tsika!

### 3.Liikennelaulu

**Ohje: Omalla paikalla seisten, kertosaäkeessä voidaan taputtaa tai tömistää jaloilla rytmin mukana.**

1.Valppain mielin muista sä aina  
vaaroja liikenteen.

Kaikki säännöt mieleesi paina,  
paina ne tarkalleen.

Säännöt ne vasta auttavat lasta  
turvassa kulkemaan.

Vältä vaaraa uhmailemasta,  
sääntöjä seuraa vaan.

Kertosäe:

Muista aina: Liikenteessä  
monta vaaraa ompe eessä.  
Siksi valpas aina mieli se on  
turva verraton.

2.Suojatietä muista sä käyttää,  
se kadun poikki vie.  
Valkoviiva ohjaa ja näyttää  
missä on suojatie.  
Niin vasemmalle, kuin oikealle  
katsahda sittenkin,  
silloin et jää auton alle  
tiesi on turvaisin.

Kertosäe: Muista aina...

3. Kaupunki on kauhean suuri,  
joskus se eksyttää.  
Ällös pelkää on apu juuri  
poliisietä tää.  
Hän voipi vaikka neuvoa, taikka  
muutenkin auttaa niin.  
Siinä missä on paha paikka,  
turvaudu poliisiin.

Kertosäe: Muista aina...



#### 4. Mopolaulu

**Ohje: Valitaan halukkaita lapsia keskelle salia ajamaan mielikuvitus mopolla, sitten junalla ja lopuksi autolla.**

Mikäs se tuolla kolottaa? Se taitaa olla mopo.

Mopo mopo mopo, mopo mopo mopo, mopo sanoo: put put put!

Mikäs se tuolla kolottaa? Se taitaa olla juna.

Juna juna juna, juna juna juna, juna sanoo: tuh tuh tuh!

Mikäs se tuolla kolottaa? Se taitaa olla auto.

Auto auto auto, auto auto auto, auto sanoo : drn drn drn!

#### 5. Bussilaulu

**Ohje: Laululeikki seisten omalla paikalla. Leikitään laulun sanojen mukana ja koko päivän kohdalla taputetaan.**

Pyörät ne pyörivät ympäri, ympäri ja ympäri. (käsiä pyöritetään ympyrää)

Pyörät ne pyörivät ympäri, koko päivän. (taputus)

Rattia käännetään näin näin näin, näin näin näin, näin näin näin (käsillä käännetään rattia)

rattia käännetään näin näin näin, koko päivän. (taputus)

Pyyhkijät pyyhkivät viuh, viuh, viuh. Viuh, viuh, viuh ja viuh viuh viuh. (sormet sivulta sivulle pyyhkijöinä)

Pyyhkijät pyyhkivät viuh viuh viuh, koko päivän. (taputus)

Torvi se töötötti tööt, tööt, tööt. Tööt, tööt, tööt ja tööt tööt tööt. (painetaan tööttiä)

Torvi se töötötti tööt, tööt, tööt, koko päivän. (taputus)

#### 6. Lasten toivelaulu

**Ohje: Lapsilta kysytään toivelaulua, viittaamalla saa puheenvuoron.**

## 7. Lopetus laulu

**Ohje:** Lopetuslaulua voi laulaa vaihtelevasti hiljaisesti tai kovemalla äänellä.

Suljen ihanan soittorasia, (suljetaan käsillä soittorasia)

kierrän lauluni kippuraan. (sormilla tehdään ympyrää)

Muiston mukavan taskuun taputan, (taputetaan reiteen)

siihen saakka, kun tavataan.

Kiitän, kumarran, niiaan, vilkutan, (kumarrus, niiaus ja vilkutus)

pian taas yhdessä laulellaan.

Lal-lal-la-la-laa, lal-lal-la-la-laa

## 10 LAULUHETKI MATKA MAAILMAN YMPÄRI

### 1. Aloitus

**Ohje:** Niilo-nalle esittely/tervehdys

Ryhmien käyminen läpi, lapset saavat tuulettaa vuorollaan

**Ohje:** Ohjeistetaan lapsille, että tällä laulukerralla matkustetaan ympäri maailmaa. Lapset voivat askarrella matkalaukut itselleen ennen lauluhetkeä tai aikuisella voi olla matkalaukku rekvisiittana. Lapsilta voi aluksi kysellä missä maassa me asumme, mitä maita he tietävät sekä missä maassa he ovat käyneet.

### 2. Kamelilaulu

**Ohje:** Seuraavaksi saavutaan Aasiaan, seisoen omalla paikalla laululeikki. Tsumelipum kohdalla tehdään ylä- ja alamäkiä, glung glung juodaan leikisti, tööt tööt kohdalla töötätään kädellä ja tza tza tza saa tehdä oman tanssiliikkeen. Jokaisen säkeistön lopussa lisätään yksi tekeminen ja tehdään kaikki liikkeet putkeen.

1. Kun me ratsastamme kamelilla näin: tsumelipum!

Kun me ratsastamme kamelilla näin: tsumelipum!

Kun me ratsastamme kamelilla, ratsastamme kamelilla, ratsastamme kamelilla  
näin: tsumeli pum!

Jippijai jai jippijippijei, Jippijai jai jippijippijei: tsumelipum!

2.Kun me juomme coca-colaa, kuuluu näin: glung glung!

Kun me juomme coca-colaa, kuuluu näin: glung, glung!

Kun me juomme coca-colaa, juomme coca-colaa, juomme coca-colaa näin:  
glung glung.

Jippijai jai jippijippijei, Jippijai jai jippijippijei: tsumelipum, glung glung.

3.Kun me tööttäilemme autollamme näin: tööt tööt!

Kun me tööttäilemme autollamme näin: tööt, töö!

Kun me tööttäilemme autolla, tööttäilemme autolla, tööttäilemme autolla näin:  
tööt tööt!

Jippijai jai jippijippijei, Jippijai jai jippijippijei: tsumelipum, glung glung, tööt tööt.

4.Kun me tanssahdamme tangon tahtiin näin: tza tza tza!

Kun me tanssahdamme tangon tahtiin näin: tza tza tza!

Kun me tanssahdamme, tanssahdamme, tanssahdamme näin: tza tza tza!

Jippijai jai jippijippijei, Jippijai jai jippijippijei : tsumelipum, glung glung, tööt tööt,  
tza tza tza!

### 3. Matkalaulu

**Ohje: Kaikki lapset kokoontuvat keskelle salia kävelemään. PÄIVÄÄ sanan kohdalla pysähdytään kättelemään ystävää ja jatketaan taas matkaa laulaen seuraavaa säkeistöä.**

1.Matkustan ympäri maailmaa, laukussa leipää ja piimää vaan

Jos mua hiukkasen onnistaa niin uuden ystävän saan.

Saavunpa keskelle Ranskan maan, laukussa leipää ja piimää vaan.

Yksin ei tarvitse ollakaan, kun uuden ystävän saan.

”Kun sanon PÄIVÄÄ, hän sanoo BON JOUR”

2.Matkustan ympäri maailmaa, laukussa leipää ja piimää vaan

Jos mua hiukkasen onnistaa niin uuden ystävän saan.

Saavunpa keskelle Englannin maan, laukussa leipää ja piimää vaan.

Yksin ei tarvitse ollakaan, kun uuden ystävän saan.

”Kun sanon PÄIVÄÄ, hän sanoo HOW DO YOU DO”

3. Matkustan ympäri maailmaa, laukussa leipää ja piimää vaan

Jos mua hiukkasen onnistaa niin uuden ystävän saan.

Saavunpa keskelle Suomen maan, laukussa leipää ja piimää vaan.

Yksin ei tarvitse ollakaan, kun uuden ystävän saan.

”Kun sanon PÄIVÄÄ, hän sanoo PÄIVÄÄ”

#### 4. Elefanttimarssi

**Ohje: Seuraavaksi saavutaan safarille. Valitaan muutama lapsi aloittamaan, jokainen hakee aina yhden lapsen lisää säkeistön jälkeen. Näin mahdollisimman moni pääsee piiriin keskelle mukaan. Kuljetaan ympyrää pitäen edessä olevan vyötäröltä tai olkapäiltä kiinni.**

Yksi pieni elefanti marssi näin aurinkoista tietä eteenpäin

Koska matka oli hauska niin, pyysi hän mukaan yhden toverin.

Kaksi pientä elefanttia marssi näin aurinkoista tietä eteenpäin

Koska matka oli hauska niin, pyysi hän mukaan yhden toverin.

Kolme pientä elefanttia marssi näin aurinkoista tietä eteenpäin

Koska matka oli hauska niin, pyysi hän mukaan yhden toverin.

#### 5. Metrolla mummolaan

**Ohje: Saavumme takaisin Suomeen ja matka jatkuu metrolla mummolaan. Lauletaan istuen omalla paikalla, lapset voivat soittaa perusrytmiä rytmi-kapuloilla ja helistimillä. Kaikki säkeistöt toistetaan kaksi kertaa putkeen.**

Limpsin lampsin jalkapatikalla, patikalla joo. x2

Köröttelen, köröttelen kymppin ratikalla, ratikalla joo. x2

Soitan kelloa, painan nappia, tällä pysäkillä pois. x2

Liukuportaita metroon ja metrolla mummolaan. x2

## 6. Lasten vaihtuva toivelaulu

**Ohje: Lapsilta kysytään toivelaulua, viittaamalla saa puheenvuoron.**

## 7. Lopetus laulu

**Ohje: Lopetuslaulua voi laulaa vaihtelevasti hiljaisesti tai kovemalla äänellä.**

Suljen ihanan soittorasia, (suljetaan käsillä soittorasia)

kierrän lauluni kippuraan. (sormilla tehdään ympyrää)

Muiston mukavan taskuun taputan, (taputetaan reiteen)

siihen saakka, kun tavataan.

Kiitän, kumarran, niiaan, vilkutan, (kumarrus, niiaus ja vilkutus)

pian taas yhdessä laulellaan.

Lal-lal-la-la-laa, lal-lal-la-la-laa

## LÄHTEET

Aurinkoipanat 2013. Talven loruja ja lauluja. Viitattu 7.6.2017.

<http://aurinkoipanat.blogspot.fi/2013/01/talven-loruja-ja-lauluja.html>.

Bell, Niina 2007. Ystäväni, tuttavani. Laululeikkejä lapsille. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Karppinen, Seija; Puurula, Arja & Ruokonen, Inkeri 2001. Taiteen ja leikin lummous. Tampere: Finn lectura.

Opetushallitus 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Viitattu 17.6.2017.

[http://www.oph.fi/download/179349\\_varhaiskasvatussuunnitelman\\_perusteet\\_2016.pdf](http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf).

Päiväkoti Munkkivuori 2017. Laulukansio. Helsinki: Päiväkoti Munkkivuori.

Pöytsiä, Maarit 2017. Leikkilaulujen juhlakirja. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Wuorela, Essi 2012. Suomen lasten laulukirja. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

## LIITE 2: Palautelomake

Hei X:n päiväkodin varhaiskasvattajat!

Olen Hanna Ranta, ja olen viimeisen vuoden sosionomi-lto-opiskelija Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Olen tekemässä opinnäytetyötä teille aiheesta ”Koko talo laulaa yhdessä” -pedagoginen laulukansio. Suunnittelen teille valmiita lauluhetkiä sisältävän kansion, joita voitte hyödyntää koko talon yhteisissä lauluhetkissä sekä myös pienemmässä ryhmässä.

Opinnäytetyön on tarkoitus kehittää teidän lauluhetkiänne, jonka vuoksi kerään teiltä palautetta pitämästäni lauluhetkestä 27.1.2017. Toivon, että palautatte lomakkeen yhteistyöhenkilölle Tuula Nergille 3.2.2017 mennessä. Hyödynnän teiltä saamaani palautetta lopullisen laulukansion toteutuksessa. Kiitos jo etukäteen vastauksistanne.

Yhteistyöterveisin Hanna Ranta

1. Mitä mieltä olit lauluhetkestä?

---

---

---

---

---

---

---

---

2. Mitä kehittäisit lauluhetkessä?

---

---

---

---

---

---

---

3. Saitko palautetta lapsilta lauluhetkestä, jos niin mitä?

---

---

---

---

---

---

---